

P. PLUS T. J.

MUŽNĚ DO ŽIVOTA

ČTVRTHODINKY ÚVAH PRO MLÁDEŽ

UPRAVIL

P. STAN. JUREČKA, SALES.

OSTRAVA 1946

NÁKLADEM VLASTNÍM

Předmluva.

Když jistý mladý muž na kterémisi shromáždění doporučoval exercicie a sv. přijímání, dodal:

„Je to snad všechno? Kdepak! Člověk zmohutní pouze pod podmínkou, že se dovede modlit a rozjímat. Modlitba a rozjímání: to jsou příznačné rysy vnitřního života. Odstraníš-li ten nebo onen, nelze mluvit o vnitřním životě, nebo zbude něco velmi kusého a každopádně planého. Běda nám, katolická mládeži, která chceš být výkvětem, jestliže se nemodlíme, jestliže nerozjímáme!“

Aby se vypořádal s možnou námitkou, dodal: „Což . . . nežádám příliš po katolickém jinochu? Bude mít chuť usilovat o spojení s Bohem? Vždyť je to ideál klášterníků a ne ideál lidí, žijících ve světě!“ Skvěle napadl ideály a tužby úzkoprsého a „průměrného“ katolicismu. Samé sny o „průměrných“ lidech: průměrné vzdělání, průměrné nadání, průměrná životní úroveň, průměrný katolicismus a my s „takovými ideály“ spějeme k úpadku!

„Co vlastně chceme?“ - dodal „Chceme být svatí!“ A proto „odvažujeme se prosit ty, kteří jsou kněžími, aby vyžadovali mnoho. Mějte odvahu udělati z nás světce!“

Můj milý hochu, porozuměli jsme si. Neboť jsi dovedl dobře říci, že není možná svatost bez vnitřního života a vnitřní život bez rozjímání. Proto se odvažuji vyžadovati od tebe a tvých druhů čtvrt hodinku rozjímání denně. Čtvrt hodinku modlitby, avšak modlitby sdružení s Bohem, rozhovoru od srdce k srdci; ne čtvrt hodinku modlitby natištěné v knize, ale osobní modlitby, řinoucí se z hloubi tvé duše; inspirované — chceš-li a nedovedeš-li jinak — několika řádky, které ti nabízí tato kniha a metoda, kterou naznačím. Jde však o poctivou, upřímnou a vroucí čtvrt hodinku.

Neříkej: „Nebudu mít čas!“ Není to pravda. Kdo hledá, nalezne; zvláště čas. Jistá osoba, zavázaná svou řeholí k hodině rozjímání denně, vyčítala si svou nevěrnost při duchovní obnově takto: „Jsme vzhůru šestnáct hodin. Že bychom nenašli šestnáctinu dne? A že bychom opravdu měli šestnáct daleko důležitějších záležitostí? den co den?“

Jednalo se o hodinu; u tebe se však jedná o čtvrt hodinu, čili o čtyřiašedesátinu tvého dne. A chceš povídat, že nemáš čas? To není pravda. Můžeš ho najít.

Jenom zkus ! Mně bylo řečeno, abych měl odvahu vyžadovat . . . Nuže: žádám tě, prosím tě . . . Pamatuj, že vždycky jen s výšín rozjímání sestoupili všichni ti, kteří pohnuli světem!

Otče, nenaléhejte! Rozhodl jsem se; čtvrt hodinku rozjímání každého rána od srdce k srdci s Bohem. Počítejte se mnou: chci si na to navyknout.

Předběžné pokyny.

1. Třeba se snažit rozjímat a to bez potřeby použití myšlenky jiného. Mám své nadání, svou víru; mám srdce. Což to nestačí k využití čtvrt hodinky s Bohem?

2. Abych se však mohl soustředit na své myšlenky (na př. při stálých roztržitostech), použiji, je-li třeba myšlenek jiného; avšak pouze tolik, kolik potřebuji k navázání osobní modlitby. Mezi podzemním pramenem mé víry a „příručkou mé modlitby“ je vzdálenost značně dlouhého „vedení“ Jak si počínáme v takových případech, když chceme zapojit tekutinu? Nalejeme shora trochu do potrubí a táhneme pumpou a po chvíli začne voda téci.

Tak je tomu i v našem případě. Naliji do svého ducha nějakou myšlenku - kolik stačí a ne víc protože rozjímat znamená čist - abych uvedl v činnost uvažování. Jakmile se vzbudí, je zbytečno pokračovat v jejím probouzení.

Musím mít aspoň tolik cti, že využiji dříve sebe než jiných a že si posloužím jinými jenom pro využití sebe.

V naprosté duševní vyprahlosti použiji následující metody:

Příprava:

1. Klaním se Bohu ve mně přítomnému . . .
2. Kořím se: „Ó, Pane, to já chci mluvit s Tebou, jenž jsi Bohem . . .“

Četba:

Čtu zvolna a snažím se pochopit, vychutnat . . .

Dotazuji se

1. Co znamená tato stať?
2. Co z toho vyvodím?
3. Co jsem udělal v tom ohledu?
4. Co udělám v budoucnu?

Shrnutí:

Uvažuji.

- Potom
1. Poděkuji Bohu za přijaté osvětlení.
  2. Podám Mu učiněná předsevzetí.
  3. Poprosím o milost, abych jim zůstal věrný.

UROZENOST KŘEŠTANA.

Ožijí tyto kosti ?

Prorok Ezechiel (37, 3).

Můj milý hochu, dovol především otázku: Žiješ? To znamená: Jsi bytostí živoucí, jsi živý?

Ovšem, jsem živý! Vždyť, jak by se mohly zatoulati tyto stránky do rukou mrtvoly?

Chápeš: jde o život, který jediné má význam, o božský život, o božský život v tobě... Žiješ tímto životem?

Mluvme si jasně. Jsi ve stavu milosti?

Zdá se mně, že odpovídáš jako Johanka z Arku: „Nejsem-li ve stavu milosti, Bože, uveď mne do něho! Jsem-li v něm, Bože, rač mne v něm uchovat!“

Nejsem-li.

Což bych mohl vůbec připustiti tuto doměnkou? Ty, ve svých dvaceti letech, v květu mládí, ty že bys byl ve smrtelném hříchu? Ne, to není pravda! Řekni, že to není pravda!

Kdyby to však přece bylo pravda? Pak znáš prostředek, abys ani na chvíli nezůstal v takovém stavu. Rychle pryč s ním! Vzbud' srdečně dokonalou lítost a slib, že se co nejdříve vyzpovídáš a jakmile budeš moci, vyhledáš kněze!

A vstaneš zase živý   Živý!

Jsem-li

Ach, Bože, rač mne v něm uchovat!

Není to snadné, vím. Bylo řečeno: „Stav milosti je hrdinský .“, je však také článkem víry, že v každé chvíli, i v nejmocnějším pokušení mám milost přiměřenou, abych mohl odolat, zůstat věrným, zůstat neporušeným, zůstat na živu!

Abych ji měl, abych jí dosáhl, třeba se jen modlit   Vždyť jen Bůh zajišťuje vítězství, všechna vítězství, nadpřirozená daleko více než přirozená.

Bože můj! Maria, Matko neposkvrněná! Žijí, zachovejte mi život!

Vyjdi z něho, duchu nečistý, a dej místo Duchu svatému !

(Slova křestního obřadu).

Jaká jasnost a neúprosnost výrazů! Přišel jsem na svět se skvrnou dědičného hříchu a byl jsem v moci ďábla aspoň v tom smyslu, že jsem neměl milosti posvěcující, jejímž prvním účinkem jest, že mocí zvláštní a láskyplné přítomnosti dává ve mě žít celé Největější Trojici.

Je třeba zvláštní svátosti na to, aby ďábel byl připraven o svá práva na mne, abych znovu nabyl božských výsad, aby mně bylo vráceno, co na počátku ráčil dáti Bůh Adamovi kromě darů přirozených (těla a duše), totiž nadpřirozený život, nevystižnou výsadu, která dává Bohu žít v mém nitru, dokud se nedopustím těžkého hříchu.

Touto svátostí je křest. V den, kdy jsem jej přijal, kněz, vybavený všemohoucností Spasitele, jakožto jeho zástupce, pronesl nade mnou tato úžasná, podivuhodná a nade vše účinná slova: „Vyjdi z něho, duchu nečistý, a dej místo Duchu svatému!“ A mocí slov: „Já tě křtím . . .“ byla provedena pravděnepodobná záměna. Satan pozbyl jakéhokoliv práva a moci nade mnou a Duch svatý (celá sv. Trojice) vítězoslavně vstoupil do duše útlého dítěte.

V tomto okamžiku, který právě miji, jsem-li ve stavu milosti, Bůh žije ve mně.

Nositel Boha.

Jednoho dne se tázali v katakombách mladičkého křesťana, cítí-li sílu zanést Svátost oltářní umírajícímu. Bylo třeba vyjít na denní světlo, projít pohanským městem a vystavit se případnému nebezpečí a být odhalen. Nabídl se Tarsicius. Byla mu svěřena theka, uzavírající Chléb živý.

Cestou narazil na hlouček svých druhů, kteří si hráli. Pozvali ho do hry: „Pojď s námi!“ „Teď . . . tentokráte nemohu!“ Naléhali, on se zpěchoval. - „Co máš za lubem? Ty něco neseš?“ Pohané ho obklíčili, zasypali kamením.

Také já jsem nositelem Boha. Přítomnost Ducha svatého (celé Nejsv. Trojice) od křtu svatého není méně skutečná než skutečná přítomnost přesvatého člověčenství P. Ježíše v Eucharistii. První je duchovní (přítomnost ducha, asi jako duše je přítomná v těle); druhá je hmotná, tělesná. Obojí přítomnost však je skutečná.

Nuže? . . . Proč tedy nevzdávat skutečné přítomnosti (duchovní) Boha v mé duši skrze křest tutéž poctu, jakou vzdáváme skutečné přítomnosti svátostné (eucharistické)? Skončujme již jednou s nesrovnalostmi!

Bůh je přítomen ve mně: budu míti v úctě tuto přítomnost. Budu se tedy varovati těžkého hříchu. Co je to těžký hřích? Je zpřevrácením slov mého křtu: „Vyjdi ode mne, Duchu svatý; vrať se do mne, duchu nečistý!“ Jaká ohavnost!

Bůh je přítomen ve mně: budu míti v úctě tuto přítomnost. Bez ustání bdí před Ježíšem, přítomným ve Svátosti oltářní. hořící lampa. Budu pamatovat, když ne bez ustání, aspoň někdy, že jsem nositelem Boha, živým svatostánkem!

Jak těžko je mi tě nésti!

Legenda o sv. Křištofu. Křištof (Kristofor-Kristonoš) přenášel na ramenou lidi přes řeku. Když jednou v zimě voda stoupla, žádal o přenesení hošík. Křištof si jej posadil na rameno. Uprostřed řeky se však břímě, zprvu nepatrné, stalo tak tíživým, že řekl: „Jak těžko je mi tě nésti!“ - Nesl věru Syna Božího!

Také já jsem se stal mocí křtu svatého nositelem Boha. Je to vznešený titul, ale též vznešená odpovědnost. . . Jestliže každý šlechtický titul zavazuje, oč více zavazuje titul nositele Boha! Všimni si někdy kněze, nesoucího Tělo Páně k nemocnému nebo nesoucího nejsvětější Svátost o Božím Těle pod nebesy! Jaká usebranost! Jak je proniknut pocitem hluboké pokory a nevystižné radosti! . . . Však přítomnost Boží v mé duši skrze křest není o nic méně skutečná.

Jsem náležitě hrdý na tuto přítomnost?

Jsem dosti pokorný? Je ve mně jistá maličkost: marnivost; a zdá se, že ji mám pouze proto, abych nevěděl, jak jsem veliký.

Jsem úměrně usebraný? Kdyby najednou oživila cibař, jak by si vážila pokladu, který neuvědoměle přechovává! Byl bych tak lehkovážný a tak se zpěčující modlit se, kdybych byl více „uvědomělý“?

Jsem dostatečně „zářící“? Živá cibaři, měl bys být i monstrancí!

Zvážím svou odpovědnost. Což nejsem já též kristoforem čili nositelem Boha?

Usebranost.

Černošský náčelník v Bénoné v Africe pozbyl ve válce dva syny. Aby zapoměl na bolest nad ztrátou svých synů, rozkázal dvěma otrokům, aby ho od rána do večera doprovázeli a bubnovali, chřestili koši s úlitami, tloukli do gongu a pronikavě křičeli, kdykoliv uvidí, že se hrouží do snění . .

Stálo by to za to a získali bychom leckdy vzpomínkou na cíl života. — Jsem na zemi, abych tady zůstal nebo abych ji opustil? Kdepak! Bubny, gong, chřestění a křik nás unášejí v závratném tanci; . . ani si nemusíme vydržovat otroky. O to se již postará náš denní život, který naléhá, otřásá, bouří . . . Není času pomyslit na podstatné, na bohatství křtu, na nebeský cíl. V životě je místo pouze pro případečné. „Hledejte nejprve království Boží a všechno ostatní bude Vám přidáno.“ (Mat. 6, 39) - U mne však je tomu naopak: ostatní mne zcela vyčerpává.

„Nemáme času uchýlit se sami k sobě, pohřivení do cizích záležitostí. Kdyby každý z nás odpočítal ze svého života čas věnovaný spánku, který je bratrem smrti; čas, věnovaný cizím záležitostem, čas nevyužitý, promarněný a ztracený, co by nám zbylo? Nemá větší část našich prací, našeho myšlení, našich citů skrytý cíl: pošetilostmi nás odvádět a okrádat o kus krátké cesty, vedoucí k smrti?“ (Henri Bordeaux.)

Navykej si modlit se !

Modlíš se, jakmile vstaneš? Modlíš se, dříve než jdeš spát? Domníváš se, že tvé dny, i ty nejkrásnější, mohou být plodné, pokojné, jasné a požehnané, když neposvětiš první chvíle obětováním Bohu, od něhož pochází radost; uctěním Boha, tvůrce dne, který ti jej dopřál; Boha života a lásky, která tě vzpružuje ideály, které On vložil do tvého srdce?

Život snad ti uchystá hořká překvapení. Povinnost, obětavost, uskutečnění nějakého ideálu, nasazení duše i těla, to něco stojí!

Pouze modlitba, zahajující a uzavírající tvůj den, posvěcující tvou lásku, zjasňující tvé oběti, pouze ona ti uchová klid a jas v každé příležitosti. S ní radostně překonáš obtíže všeho druhu, ona tě povynese, bude-li třeba k heroismu.

Pouze návyk modlitby čili soustavné obracení se k Bohu, hbité uchylování se do Boží oblasti, žárlivá věrnost jeho vůli — mohou zabezpečiti tvému poslání to nejpotřebnější: ovoce.

Modlitbě si navykneme pouze úsilovnou vůlí, stanovíme-li dobře v denním rozvrhu pro modlitbu určitý čas a budeme-li se dobře a věrně modlit.

Ráno a večer, ale i během dne. Věrnost ranní a večerní modlitbě usnadní setkání s Bohem během různých událostí dne tak, že radosti, bolesti, úzkosti, obtíže, pokušení a nuda vyústí v modlitbu. Bude to letmý pohled, povzdech, zvolání, okamžik vnitřního usebrání, úkon víry a naděje, odevzdanost, pocit vděčnosti k Bohu, zkrátka setkání hledané a chtěné. To povznáší, ulevuje a podpírá. To udržuje rovnováhu mezi myšlenkou a činem, mezi myslí a srdcem, mezi duchovním životem a lidskými záležitostmi.

Je vždycky dosti pouště pro toho, kdo je jí hoden.

(Arnošt Psychari.)

Samota je domovinou silných! Naše mlčení je ukazovatelem výše naší činnosti. Dobro nedělá hluk a hluk nedělá dobře. Mlčení bylo vždy chloubou velkých světců: v klášteřích je ukládá řehole, mělo by se však zachovávat všude, kde chceme práci plodnou.

Co se požadovalo na oslavu klidu zbraní a neznámého vojína? Minuta, dvě minuty mlčení. Mlčení, které však následuje po vítězství; chápeme-li však věci správně, pak mlčení plodí vítězství. K přeměně světa vyžaduje Písmo svaté jen jednu věc: ne geniálního dobyvatele, ne zákonodárné shromáždění, ne úžasné plány: nic takového. Vyžaduje pouze půl hodiny mlčení.

— A to je všechno? Pouze tolik? Cožpak je nějaká souvislost mezi rozhodnou přeměnou světa a půlhodinkou mlčení?

Je tady vnitřní souvislost. Člověk se nemění, protože neuvazuje. Kdyby uvažoval, nezůstal by ani minutu takový, jaký je. Marnotratný syn se nezamyslel až do té chvíle, kdy byl nucen krmit se žaludy. Když byl nucen sáhnout po nich, zamyslel se. A hle, hned je vzhůru, připraven k návratu: *surgam et ibo ad patrem*. — Vstanu a půjdu k Otci. — (Luk. 15, 18.) Konec! Vstanu a půjdu. Ani na minutu se nemínil smířiti s nedůstojným postavením.

Svět je takový, jaký jest, a zůstává takovým pouze proto, že nezná samotu: *quia nemo est qui recogitet corde*. Poněvadž není nikoho, který by srdcem uvažoval. (Isai. 57, 1.) V prudkém, neklidném, narážejícím životě je sám hřmot a hlučící dav, který naléhá, mate a nedopřává klidu.

Každý den několik minut pro samotu v koutku srdce! Tam, vzdálen hřmotu a v usebraném mlčení budu obcovati s Bohem a vzbudím úkon vroucí víry, prodlužovaný skrze můj křest jeho přítomností ve mně.

Přeměna.

Ve čtrnácti-patnácti letech jsi vyrostl z dětství a začal sis jasněji uvědomovat cenu vlastní osobnosti, lépe a důkladněji pojímati své povinnosti, vášnivě se oddávati četbě, která rozšiřuje obzory. Přetvořil ses v jinocha dospívajícího. Později projdeš dalšími údobími a staneš se mužem. Duševní a tělesný život není něco ztrnulého, nýbrž var, napětí, přetváření.

Přetvářením musí také býti, a to denně, mravní, především nadpřirozený život. Každý nový den má přinésti nepatrně znatelný přírůstek ve ctnosti, zkrášlení, znamenající před tváří Boží vítězství.

Prostředek? Rozjímání.

Jde o ty minuty rozjímavé modlitby, práce na sobě, kdy se oddalujeme od okolí, nesouce s sebou lásku, strasti a slasti lidské. Duše tehdy studuje určitou pravdu, noří se do ní a srovnává své jednání s božským vzorem, podrobuje se vyšetřování, opravuje a ověřuje. Činí pevná předsevzetí, že se polepší z určité chyby, osvojí si určitou ctnost, překoná určitou obtíž, zvítězí nad sebou.

Hleď se naučit co nejdříve rozjímat! Rozjímej o svém nynějším životě, o svém povolání, o svých nynějších i budoucích povinnostech, o příčinách svých poklesků, o vadách a nedostacích povahy, o zálibách svého srdce, o nevkusnostech své pýchy

Jedině tak dokončíš krásný obraz svého života. Radost se promění v povinnost, předsevzetí v čin, malichernost ve velikost, slabost v odvalu, pokušení ve vítěznou píseň.

Jedině tak budeš osobností dokonalou před lidmi, především však před Bohem.

Ani nepomyslíme na to, nač přece budeme myslet věčně.

Nač budeme myslet věčně?

Na Boha. Na zemi však naň téměř nikdy nemyslíme.

Na Boha, jehož přítomnost v nás tvoří na zemi náš život milosti a jednou vytvoří ve světle věčném náš život slávy. Kdo tedy někdy myslí na zemi, že je „božský“, že ho křest přetvořil v osobu „zbožštěnou“, v pravé dítko Boží, v nositele Boha?

Uprostřed davu, skákajícího do tramvaje, tlačícího se k okénku biografu, hrnoucího se do tanečních sálů, kdo vážně pomyslí na všechny ty skutečnosti?

Neuvažuje se, v tom to vězí; ba, vůbec se neuvažuje; nikdy nebo téměř nikdy se nepomyslí na to, co je podstatné.

Jinoch, který padl ve válce, zanechal tuto dojemnou stránku:

„Všimli jste si, jak s radostnou uznalostí vítá modlíci se hoch, čtoucí žena neb jiná, osamocená osoba bez vážné práce osobu, která ji přichází vyrušit?

Jak unuděné jsou tyto třtiny, protože se cítí obtěžovány! Jak si přejí býti jenom malými písťalkami!

O, kdyby se tak na minutu ocitly samy tváří tvář sobě! Myslím, že by zemřely. Věřu, zemřelo by v nich něco: zemřela by v nich ona pomyslná, svěhlová, lehkovážná, neuvažující a bezzájmová osobnost, kterou den po dni si vytvářely od prvního užívání rozumu“.

● „Usebrat se! Vždyť to znamená vystavit se nebezpečí, že budou patřit na zdrcující problém bídy a velikosti lidské ve hrůzném světle věčnosti. To by bylo smrtelně vážné! Ne, jenom to ne! Do toho se nepustíme!

Příroda je utvářela k sídlení ve výšinách; z ptačího si však uchovaly pouze mozeček; křídla ta si oškubaly, protože se chtějí pouze plazit, nechtějí létat.

Uvědomělého života máme na padesát nebo šedesát let. Je to pramálo, aby se z nás stali lidé, dosti, abychom zůstali dětmi. K tomu využívají lidé veškerého umění. Ubírají se vedle cesty, míjejí krásu, aniž se na ni podívali, bolest, aniž ji přijali a kráčeji vstříc smrti se zavázanýma očima

Jednou pásky s očí spadne. A jejich dětinské namáhání bude splaceno: poznají, co dává cenu životu, a poznají to právě ve chvíli, kdy o něj přijdou“

Přijmi roucho bělostné . přines je bez poskvrny před soudnou stolicí Ježíše Krista!

(Slova křestního obřadu.)

Než jsem se narodil, maminka mně připravila — a to velmi něžně a starostlivě — vše, čeho mně bylo třeba v prvních dnech života. Mezi jiným to byla hedvábná bílá rouška, které měl použít kněz ke konci křestních obřadů.

Znamenal mne znamením kříže a lil na mne vodu se slovy: »Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého«. Nato uchoopil cíp bělostné roušky a dodal: »Přijmi roucho bělostné a přines je bez poskvrny před soudnou stolicí Pána Ježíše Krista“.

Shledal jsem se s touto křestní bělostí v den svého 1. sv. přijímání. Na rameni jsem měl bílou stužku a mnohem lépe jsem porozuměl její výmluvnosti.

Chci býti čistý! Chci zůstat bez hříchu! Přinesu neposkvrněný bělostný křestní šat před Boží soud. Budu se chránit těžkého hříchu jako jediného pravého zla.

Nadto ještě zvláště si budu vážit čistoty. Jako moru se budu chránit myšlenek, pohledů, žádostí, řečí a četby, která by mohla porušit, zakalit čistotu smyslů, obrazivosti a srdce. Budu se varovat dvojsmyslných slov, povážlivých výroků, pochybných řečí. Jako vlajku vztyčím radost ze své čistoty. Chci si uchovat čistý, jasný zrak, neporušené smysly a povznešené srdce.

Maria, Matko nejčistší, pomáhej mi, abych zůstal čistý!

Čistota.

Co je podstatou čistoty?

Čistota je věrnost šestému a devátému přikázání. Ta zakazují nepočestné myšlenky, žádosti, slova a skutky.

Kolikráte se bouřilo mé nitro, když jsem kolem slyšel slova a řeči dvojsmyslné, když jsem zahlédl nedůstojné a nestydaté chování!

Kolikráte jsem se musel i sám před sebou začervenat při představách nebo žádostech, které se ve mně budily a vřely!

Co je vlastně čistota? Je to ctnost, která odsuzuje nemístné skutky a chování, nedůstojné myšlenky a špatná, nezřízená hnutí.

Je to ctnost, která u mnohých nepožívá vážnosti, neboť mnozí by rádi dali na srozuměnou, že „ovládat se“ znamená „potačovat se“ a přemáhat se, „zadat si“

Kdepak! Přemáhat se, ovládat se a vést čistý život znamená povznést se, zušlechtit se. Jen tak si zajišťujeme vítězství milosti nad přirozeností, ducha nad tělem. Oč snazší je dát se strhnout než zachovat klid, dát se unášet smysly a pudem, než poslouchat vždycky zdravý rozum a přikázání Boží!

P. Grandmaison podotýká: „Je všeobecně známo, že čisté duše vyzařují a vnukají dobré myšlenky a zapuzují špatné, působí jako nějaká svátost, ovšem s případnou výhradou. — Tam je Bůh, — říkávali, když přicházeli k sv. Stanislavu Kostkovi, k Janu Berchmansovi, k Aloisovi z Gonzagy, k Růženě z Limy, ke Kateřině Sienské. Děti a hříšníci (pokud tito jsou dotčeni milostí) vy cítí zvláštním způsobem toto působení, protože jsou mimořádně vyladění — nebo rozladění a proto naladěním trpící — na čisté duše. Proto tolik lidí a tolik hříšníků přitahuje pobožnost k Panně Marii“.

Porozuměl jsem. Vždycky čistý! Přes všecko a přes všecky!
Proti všemu a proti všem!

**Byl bych raději, abyste nedovedli číst, než
abych viděl, že se oddáváte četbě na škodu
mravů.**

(Quintilián.)

Výrok římského učitele řečnictví je skvělou odpovědí na otázku: „Proč se nemají čísti určité knihy a zvláště určité romány?“

Protože jsou hrubé ve výrazech, které matou, vzrušují, dráždí. Protože se obírají se zálibou zahanbujícími podrobnostmi, stíny života, vnitřními stavy, jemně otravujícími a budícími nezdravou zvědavost. Protože líčení cizoložství, nevěry, nedovolených přátelství, výbuchů nedobře krocených vášní navykají oko i duši nepočestným výpadům na vlastní čistotu, na čistotu bližního a rodiny.]

Tím spíše, že často, — žel Bohu! — velmi často, co by mělo býti úchylkou, výjimkou, je přehlíženo a přijímá se jako věc samozřejmá. Ba je to omlouváno a hájeno docela nemístným soucitem, jako by šlo o osudovou nezbytnost, které se jiných naprosto nevyhne.

A tak se v žilách vzbouří vášně: ctnost a čistota bývají ztraceny.

Zlo se neomezuje na chvíli četby. Každá špatná kniha zanechá v obrazivosti, v paměti stopy, které v určité chvíli nabudou více živosti, přitažlivosti, svůdnosti a osudnosti.

Velmi prospěje, když si v tom směru upřímně a jasně prozpytuji svědomí.

Nikdo nebude moci popřít, sestoupí-li na dno duše, že by byl jiným než jest, kdyby nebyl četl tu neb onu knihu.

(Paul Bourget.)

Řekne snad někdo: „Chápu nebezpečnost četby, oddávám-li se jí bez soudného výběru. Já však jsem silný!

I dub je silný, má-li však v sobě červy, zahnívá.

Určité trapné a žalostné situace nevytvářejí se jedním rázem. Jsou jedy prudce a pozvolna působící, stejně však ničivé. Jestliže čteš pikantní knihu, kde příliš hrubé a nevázané výrazy jsou obalené jako léčiva; kde je zlo líčeno lichotivě a s politováníhodnou shovívavostí; kde se světácké lásce dostává výmluvné oslavy a posvátné skvosty rodiny — věrnost a počestnost — ustupují do pozadí před voláním vášně, pak zvolna, aniž by sis to uvědomil, pocítíš v sobě svět jiných myšlenek, shledáš se s jinou tváří, s přejinačenou duší.

Potom, bohužel, budeš mít jisté poklesky za zcela oprávněné, jisté zásady budeš mít v krvi. Ve chvílích mlčení a samoty pocítíš nápor vzpomínek a vášní; zaplaví tě zahanbující a umazané představy. Hodiny bouře budou mít chvíle pesimismu a zoufalství. Propast je již velmi blízko.

Nuže! **Rozhodné předsevzetí:** „Shledám-li místo, byť i nepatrně zraňující čistotu mé duše, budu mít natolik silnou vůli, že obrátím stránku a nebudu ji číst. Budou-li taková místa v knize dosti často, knihu zavru a nebudu ji vůbec číst“.

Biograf.

Možno téměř říci, že pro moderní mládež se biograf stal potřebou jako kus chleba. Docela povolné maminky říkávají synáčkům: „Budeš-li hodný, budeš-li se učit, půjdeme dnes spolu do kina.“ Každý týden projde biografie celého světa na 250 milionů diváků a 70 procent tvoří mladí lidé.

Film má či může míti dobrou stránku: „Dobrá představení — podotýká Pius XI. — mohou působivě umravňovati ty, kteří je vidí. Kromě pobavení mohou probouzet vznešené životní ideály, šířit vzácné poznatky, obohacovat lepší znalostí dějin a krás domova i ciziny, představití pravdu a ctnost ve vábné podobě, vytvořit aneb — aspoň — podpořit porozumění mezi národy, společenskými třídami a plemeny, hájiti spravedlnost, být ozvučnicí výzvy k ctnostnému životu a přispívati kladně k mravnímu a sociálnímu zlepšení světa“.

Je v tom však nějaký háček.

Biograf se ovšem stává nebezpečným, když se tam jako na špičce nože podávají drogy (omamné prostředky) a jedy. Svatý Otec pokračuje: „Všichni vědí, jakou spoušť působí v duších špatné filmy. Stávají se příležitostí k zlému, protože vyznívají jako oslava vášně. Staví život do nesprávného světla. Ideály potahují šedí, utloukají čistou lásku, úctu k manželství, oddanost k rodině“

Jisté vulgární, bezuzdné, nedůstojné výjevy; jisté vložky pro osvěžení, přímo nestydaté a rozbouřející nahotiny, vzrušují smysly, rozpoutávají vášně, ochromují sílu vůle a ubíjejí jakýkoli smysl pro jemnost a skromnost.

Strašná hra pro toho, kdo jí přihlíží: zprvu se cítíš dotčen a nejraději bys odešel, snad sklopíš oči; potom však překonáš počáteční odpor a ostych a nakonec tomu přijdeš na chuť a snad docela budeš pásti po tom, co ponižuje.

Pomni, že květ čistoty je křehký a jemný že půda pod nohama je nejistá a kluzká! Proto si hled' vždycky napřed ověřit, jak prostředí, tak mravnost filmů!

Divadlo.

Dalším nebezpečím je divadlo.

Divadelní kritika často z pohnutek, které jsou docela cizí uměleckému snažení, rozplývá se chválou a pozorností i nad průměrnými díly, ve kterých se projednávají a ozývají pouliční hruhosti, smilstva, svádění nebo tajné a věrolomné milostné pletky.

Takovou shovívavost neomlouvá ani skutečnost, že drama nebo veselohra neb opereta jsou dílem věhlasného spisovatele, literáta všeobecně známého, mistra slova i péra. Škoda je tím větší a hlubší.

Kouzelný opar umění činí půvabnou i hrubost, takže člověk přivírá oči nad chorobným oslavováním smyslů, nad bezuzdností pudů a nejnižších sklonů. Nervy odporu se přetínají a vyorávají se brázdy, kde sémě zvrácenosti hledí - a často se zdarem - udusiti a zjaloviti jemnost, stydlivost, průbojnost, jasnou radost čisté a šlechetné duše.

Škody postihnou nejen jednotlivce, nýbrž mají trapný ohlas i v životě společenském, proto musela mnohdy zakročovati duchovní i světská vrchnost. Protože jsou si vědomy osudné působivosti divadla na poli mravním a v úsilí o zdravý národ.

Také tady zrovna jako v každém jiném nebezpečí, je zapotřebí pevné a silné vůle, která se nedá pod žádnou záminkou a pohnutkou svěsti k účasti na divadle, kde není ani zdání po zušlechtění, ale kde je dán průchod svodům.

Tanec.

Nechceme šmahem a priori odsuzovati jakýkoli tanec. V pravý čas, na vhodném místě a v jistých mezích může býti tanec počestnou zábavou vážného a charakterního jinocha.

Pamatuj si však při tom, že i při tanci se máš osvědčiti jako rytíř. Pravý rytíř nejen chrání svou dámu před každým útokem, ale sám především spoutává své vášně a sklony, nedobré myšlenky, které se mohou vzbudit. Křehkou bytost, kterou doprovází, chrání rytíř před žehem svého temperamentu a střeží svá slova i city.

Není to věc snadná, mnohdy je to hrdinské. Vždyť pravdivé zůstává německé přísloví: „K tanci na housle vyhrává ďábel“. Tanec i v nejlepším případě bude vždycky nebezpečnou příležitostí pro jinocha, ba nejen pro jinocha.

Věc se stává mnohem vážnější a naprosto nepřipustná, když se jedná o moderní tance s exotickými názvy, ale s excitu-

jícími, provokativními pohyby, v nichž ožívají orgiastické tance divochů. Takové tance nejsou ladným výtvozem krásy a umění, ale potrhlostí dvou pošetilých bytostí, které se dávají unášet bláznovstvím vášně. Jisté dotyky nemohou ponechat chladnými stačí okamžik, aby se vznítily vášně, probudila pokušení a neblaze shořela křídla!

Výchova k čistotě.

Přirozené kladné prostředky.

Viděl jsem již, jaký má být můj ideál: mám vztyčiti jako vlajku radost nad tím, že jsem čistý a mám si uchováti jasný pohled, neporušené smysly a povznesené srdce.

Musím však býti přesvědčen, že je třeba úsilí k dosažení tohoto ideálu, že je třeba bojovat, a to bez ustání jako neustávají vášně v nás, a že je k tomu leckdy třeba hrdinství.

Jak se vyzbrojím? především použiji lidských prostředků, které mně dal Bůh k použití: výchovy studu, lásky k práci, cvičení v odříkání.

Výchova studu. — Stud je onen přirozený ostych, který se štítí všeho, co uráží počestnost. Je to ochranný pud, opatrné uzdidlo, které zdržuje oči, ruce, jazyk od pokušení zvědavosti. Je to jemná zdrženlivost v projevech varu našich citů. Stud je důstojnost v řeči, úcta k sobě v zevnějších projevech a jeví se ve spořádaném vystupování, skromném oblékání a bezvadném chování.

Láska k práci s důsledkem vyhýbání se zahálce. Práce, ať je jakákoli, ruční nebo intelektuální, zatím co uspokojuje potřebu činnosti, krotí výstřelky smyslnosti, vůli cvičí v úsilí a překáží potřeštěnému blouznění.

Cvičení v odříkání. — Je nemožné vypěstít v sobě silnou vůli bez ducha odříkání. Je třeba umět si říci „Ne“ také v maličkostech, kde se nejedná o hřích, abychom dovedli říci „Ne“ v okolnostech daleko vážnějších a ožehavějších, kde běží o čistotu. Umět něco snést z vyšších pohnutek; umět snášet nepohodu počasí, obtíže při studiu nebo práci, malé mrzutosti života; dobrovolně

si umět uložit nějakou svízelnou práci, zřít se nějaké věci, abychom jinému způsobili radost, skloniti hlavu pod jeho kázně a poslušnosti.

Jak daleko jsem v užívání těchto prostředků? V ovzduší dneška je tolik lehkomyšlnosti, tolik nedbalosti a následkem toho tolik zlomených lilií, hořkých, ale marných slz a tolik ztracených duší!

Výchova k čistotě. Negativní lidské prostředky.

Mají-li slova Pána Ježíše: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení« (Marek 14, 38.), všeobecnou platnost, totiž pro všechny sklony a špatné city, nabývají zvláštní důraznosti, když jde o čistotu. Promluvíme příště o modlitbě, dnes se pozastavíme nad bdělostí (ostrážitostí).

Být bdělým, proč? »Neboť váš protivník ďábel«, praví svatý Petr, »obchází kolem, hledaje, koho by pohltit«. (1. Petr V, 8.) Naše porušená přirozenost je nakloněna víc k zlému než dobrému: může držmat, nemůže však nikdy umřít. Na nepatrný popud slovem, špatným příkladem, četbou, myšlenkou — může vybuchnout a ukázat se špatnou a strhnouti nás k zlému. Je-li vůbec něco, čemu máme nevěřit, pak je to naše přirozenost, naše pudy, schopné nejhorší nízkosti.

Pole této bdělosti je velmi rozsáhlé. Především třeba bdít nad sebou samým: nad jistými představami, samomluvami, pohyby, postoji a shovíváním i když jsme sami, protože nepřítel je stále ve střehu a „nejhorším nepřítelem je člověk sám sobě“.

Bdít nad přátelstvími se svými druhy a družkami ve škole, v dílně; bdít nad četbou a zábavami

Samozřejmě, že nejsou všechna nebezpečí vážná, nepředstavují se totiž vždycky v hrozném vzezření, jehož nakonec nabudou, kdy pocítíme veškerou hrůzu z nich jdoucí. My si je však představujeme většinou jako lehká, ba jako pro nás neexistující,

odvolávajíce se na svou sílu a duchovní zdatnost. A to je na věci to nejhorší.

„Černý kaz na zubě není ničím, neukážeme-li jej však rychle zubnímu technikovi, brzo bude zub zkažený. Nedáte-li si jej vytrhnout, zkazí se pozvolna okolní zuby a pak další. Velké nebezpečí malých chorob je právě v tom, že jsou malé, že vypadají docela nevinně“

Třeba být opatrný! Vpravdě opatrný je však ten, kdo nemoci předejde“. (P. Hornaert, T. J.)

Výchova k čistotě. Prostředky nadpřirozené.

Čistota není ctnost pouze přirozeného řádu. Je-li jinoch ponechán pouze svým silám, nepodaří se mu ji docela rozvinout. Proto všechny prostředky již vypočítané a řada dalších, které bychom mohli uvést, nesvedou nic, nepřistoupí-li pomoc z nebe aby vůli posílila.

Nuže, potrubím, které do duše přivádí milost Boží, aby posílila křehkého tvora, jest zbožnost. Jinoch, který chce být a uchovat se čistým, musí být zbožným.

Především nutno v sobě vzbudit vědomí přítomnosti Boží. Člověk má nad sebou cítit pronikavý, jasný, povzbuzující, vyčítavý pohled. Kdyby tak byli tady a viděli mne otec a matka! Nuže, Bůh je opravdu tady docela blízko, svatý Pavel praví, že „není daleko od každého z nás“ (Skut. 17, 27.)

Další potřebou je modlitba. Jasně řekl Pán Ježíš: „Tento druh ďáblů může být vyhnán jen modlitbou a postem“. (Mat. 17, 20.) Jsi křehký, přilož tedy ke své křehkosti činitele pomoci, přicházející shůry. Jsi slaboučká třtina, vsuneš-li do ní ocelový prut, třtina bude odolná jako ocel. Vlož tedy do své slabé přirozenosti sílu odolnosti, jakou má božská moc modlitby.

Konečně svaté přijímání. Připomenu jenom výrok sv. Františka Saleského: «Zajíc v zimě na našich horách mívají bílý kožich,

protože nevidí a nežerou nic než sám snít budeš-li tedy ty stále vychutnávat a sytit se krásou, dobrotou a čistotou této Svátosti, staneš se nesmírně krásným, dobrým a čistým". (Bohumila, hl. 21.) — Nechejme stranou zajíce se sněhem a vezměme si mravní naučení, které z toho plyne. Tělo živené Čistotou stává se čistým.

Křesťanský život vyšinutí.

Je to tehdy, když se střídají období v milosti Boží s obdobími života v těžkém hříchu.

Což to není běžný zjev u mnoha křesťanů? Rádi by byli věrni Bohu . . . ale namane se příležitost. Chvíli odporují! (Kdyby aspoň chvíli odporovali: často padnou bez sebemenšího náporu.) Pak upadnou. Kdyby potom aspoň měli vůli povstat, kdyby aspoň hledali ztracenou milost ve svátosti pokání! Než i dobří křesťané — mohou-li se tak takoví nazývat — zůstávají několik dní v těžkém hříchu a nenapadne je vyzpovídat se.

Kdybych tak zemřel? A pak, co je s mými zásluhami, když setrvávám v hříchu? Základní podmínkou záslužnosti je stav milosti. V takovém období všechno namáhání je k ničemu, jako by ho pro nebe nebylo. Napodobuji blázna, který měl kapsy plné zlatáků a po jednom je házel do řeky. „Ježto sám nežiji, skutky mě jsou mrtvé. Jaká to pošetilost! Jaké poblouzení!

Když jsem v den prvního sv. přijímání sliboval — docela vážně, — že budu vždycky věrný P. Ježíši, nemyslel jsem nepochybně na věrnost tak často a žalostně nevěrnou.

Jaká ironie se kryje pod slovem fidelis — „věřící“, „věrný“, jímž Církev označuje členy své veliké rodiny věrných! Kolik je jich ve stavu milosti? Jinými slovy: kolik je jich stále věrných, bez těžkého hříchu?

Nebudu malomyslnět, i kdybych někdy upadl. Jsem tak slabý! Nesmím však ani ve slabosti přehánět. I s neblahým dědictvím po Adamovi mám po ruce od Boha vše, čeho je třeba v tuto chvíli a kdykoli jindy, abych byl od nynějška stále věrný.

Každý je schopen svými rty vtisknouti ji- dášský polibek.

(Mons. Benson.)

Lépe nemohlo být vystiženo intimní drama hlubin naší bytosti.

Jako strážce nevýslovné skutečnosti — božského života ve mně — nosím svůj poklad v křehkém relikviáři. Adam měl dary trojího druhu: dary přirozené (tělo a duši), dary nadpřirozené (božský život v duši) a dary mimopřirozené (byl prost bolesti a smrti a — na čem tady nejvíce záleží — náporu žádostivosti).

Po provinění zůstaly nedotčeny dary přirozené. Nadpřirozené dary nám vrátil P. Ježíš svým vykoupením. Pouze mimopřirozené dary nám nebyly znovu dány. Proč? Bůh tak chtěl. Ba, Pán náš chtěl zakusiti utrpení a smrt, chtěl býti pokoušen — ne nápořem z nitra, — nýbrž nápořem zvenčí, když nám chtěl znovu dát božský život.

Týmž způsobem se my staneme božskými: to je výsadou vykoupení. Zůstaneme nicméně křehkými a to je následkem hříchu prvotního.

Božský a křehký: to je jádrem dramatu.

Je tedy třeba opatrnosti. Spartánská legenda vypráví o jinochu, který ukradl malé lišky a tiskl je pod košilí k tělu. Aby se neprozradil, nechal si podrápat prsa. To je mým údělem. V některých chvílích se do mého těla zakusují zuby nepřítele . . . srdce se tetelí.

Má se co bát nemilého hcsta. Musím vědět, že je stále ve střehu. Nikdy mu nebudu moci srazit čumák a musím číhat na každé jeho hnutí.

Žij tak, aby ses nemusil nikdy hanbit ani za jednu vzpomínku!

(Křesťanský filosof.)

Snad nejžalostnějším výrokiem lidských dějin je Davidův povzdech v žalmu Miserere:

„Hřích můj přede mnou je vždycky“ (Žal 50, 4.)

V těžkém pokušení, když se duše otřásá pod mohutným náporom svůdné nabídky, namítá-li něco, zlý hlas hned naléhá: „Co? Pro jeden hřích? Copak to je jeden hřích? trochu výčitky. Stojí to za to porovnávat trochu výčitky s líbivou rozkoší, která tě očekává?“

Dejme tomu, že člověk povolí. Mluvil snad onen zlý hlas pravdu nebo drze lhal? Cože? Rozkoš, která mne teď sužuje, to je všecko? Co z toho ještě mám? Hrst popela. A v nitru?

V paměti vždycky zůstane něco tak ukrutného, když člověk padl, něco tak sladkého, když se nedal: vzpomínka. — Můj hřích je tady, stále jej mám před očima.

A kdyby bylo jenom to, byla by již draze zaplácena kapka rychle vyprchávací rozkoše, zanechávající v duši hlubokou hořkost. Co bych nyní za to dal, abych tehdy nebyl padl? Všechno je marné: ty nejkrásnější výčitky na světě nemohou způsobit, aby se to nebylo stalo. Na věky zůstane pravda, že jsem toho a toho dne, v onu chvíli zapamatuji si to padl.

Po trestu vzpomínky také trest návyku.

Hřích s sebou přináší trest a to dvojnásobný. Provinění chtěj nechtěj ukládá mně svou smutnou vzpomínku. Je tady však ještě větší nebezpečí, trest daleko trpčí. Provinění vsakuje do mne se snadností opětovného vybavení, opakování, zatím co se mi oškliví, a tíží mne a mou vůli tíhou zla.

Jeden jediný úkon stačí vytvořit aspoň počátek návyku když ne návyk sám. Není ještě dosti na tom, že jsem nakloněn k zlému následkem prvotního hříchu. Ejhle, sám, tím že přivoluji

k hříchu, naštěpuji v sobě jistý druh dědičného hříchu, totiž novou náklonnost k hříchu. Cožpak mně připadalo tak snadným odporovat prvnímu, že jsem si se smíchem přidal na nohy přítěž galejníka? Jaká to pošetilost!

Zvyk je druhá přirozenost. Ano, druhá přirozenost, železná košile, desetkrát silnější prvé. Buď na stráž! nepochybně mám vždycky tolik milosti, abych mohl odolat, není to však smutné, ba tragické, že sám se činím méně způsobilým k využití milosti, která se mi stále nabízí?

Nebudu si osvojovati návyky, leč dobré. Dám si pozor na své špatné návyky, dokud se jich nezbavím krok za krokem dočista. Budu je potírat jeden po druhém s odvahou a statečně.

Urazil jsem Boha. Použije mne ještě?

Vzpomínám si slova: „Člověk obtížený hříchy je vždycky pro Boha osobou zajímavou. Je středem zájmu jeho milosrdenství. Je částí (a to zvláštním způsobem) toho, zač podle učení víry Syn Boží zemřel.

Však Mistr sám řekl: „Nepřišel jsem volat spravedlivé, nýbrž hříšně k pokání!“ (Luk. 5, 32.) A jindy: „Přišel jsem pro zahynulé ovce domu Izraelského.“ (Mat. 15, 24.) A konečně: „Větší je radost v nebi nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivci, kteří pokání nepotřebují.“ (Luk. 15, 7.)

Láska panicky uchovaná je nesporně cennější, ale láska kající má vůni tak vzácnou, že Ježíš mohl říci: „V nebi je větší radost nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“ — Jak nezvyklé a podivně počítání! přece to řekl Mistr. Vždycky uchovaná nevinnost je skvělá. Avšak nevinnost velkodušně — a zvláště jednou pro vždy — znovunabytá má v sobě cosi něžnějšího, silnějšího vroucnějšího!

Tážeš se, zda tě ještě Bůh použije?

Cože? Ty ještě pochybuješ? Vždyť na nic jiného nečeká! Ty vložíš do své oddané služby zdvojnásobený zápal a to tím větší, že máš co odčičňovat; a také lépe chápeš, jak bídným je hřích.

Dobrá. Půjdu vpřed. V životě není rozhodující vracet se zpět. Co máš z minulosti? Jen vpřed! Dneškem začíná můj život: z minulosti přejímám jenom závazek býti vždy na výši a proto od nynějška být velkodušnějším bez potouchlé a malicherné vypočítavosti.

Být »drze« křesťanským.

(Louis Veuillot.)

Jsem tím zavázán Bohu.

Když někoho opravdu miluji, starám se jedině o to, abych ho oslavil. Mám býti ve světě hlasatelem cti Boží. Mám křesťanským životem, otevřeně rozvíjeným na denním světle ukazovat, že Bůh je pro mne všechno.

Kdyby přece někdo přede mnou měl pro mého Ježíše, pro mé náboženství posměch, pak hned ukáži svým postojem, svými slovy, svým vyznáním víry, že takové úšklebky nepromíjím. — Kdyby někdo urážel mou matku, snášel bych to mlčky? Nuže: můj Bůh pro mne platí víc než matka.

Jsem tím zavázán sobě.

Jsem člověk a jako člověk jsem tvor soudný (logický). Věřím: musím tedy otevřeně svou víru dosvědčovat. Jinak bych byl sám se sebou na křížku.

Jsem mužem a muž je odvážný. Nuže! Mám se tak málo v úctě, že se před úsměvem nebo nápadem někoho začervenám a dostanu strach? Podíval jsem se zpříma na toho, kdo se ušklíbl? — Ano! Je to člověk nezasluhující cti. A já bych se ho bál?

Jsem tím zavázán svým bližním.

Kolik lidí čeká na můj katolický, nesmlouvavě a otevřeně prováděný život, aby jim byl povzbuzením! Vrabčků je spousta.

To je dav. Kolika svědomím bych pomohl, kolik lidského ohledu bych potlačil, kdybych se ukázal „drze“ katolickým!

Jsem rozhodnut: budu katolíkem s otevřeným hledím vždy a všude.

Ty kdo jsi?

Táhal se důstojník tlumočnicka po veliteli domorodců, s nimiž se měl utkat. Ten mu odpověděl: „Až ho spatříš, řekneš pouze: To je on!“

Je také ve mně „něco“, co okamžitě dává poznat, jaký jsem já? Nebo se může o mně říci, co se říkalo o jiných: „Můžete s ním bývat dlouho a nenapadne vás ani, zda se ten člověk modlí, nebo přistupuje k sv. přijímání!“

To ne proto, že by bylo třeba míti postoj nabubřelý, nebo strojený. Zbožnost musí býti přitažlivá, ziskávající, dobývající.

Není ani třeba nádechu přemrštěnosti, naopak je třeba nádechu odvážnosti, živosti, svěžesti!

Nemá to být nějaký „ubožák“ ani panák bez podnikavosti. Naopak odvážnost, ba řekl bych svatá průbojnost.

Napadá se náboženství: nuže, ani nečekám, až se začne mluvit, ale sám začnu útočit a ne, abych vzbudil hádky, ale abych šířil dobro a potíral skryté námítky, opravoval názory a posvítit důkladně na některou stránku Evangelia. Všecko patřičně, se zá-
palem a vždycky s láskou. Vždycky však bez ohledu na modly nafouklé bubliny. Se smíchem se zakousni do „odbornictví“, prázdnoty a pošetilosti námitek!

Buď kazatelem především svým příkladem! Slova dojmají a někdy obracejí, příklady obracejí vždycky.

Malíři okolo hlavy světců kreslí svatozář. Divák je tak hned bez dohadování rozezná. V tom zlatém světle jest jejich podoba, podoba světce.

V kanceláři, v dílně, ve škole, v kasárně, všude mám kolem sebe uchovati okruh světla, tvořící mou neviditelnou — i viditelnou — svatozář.

Hmotný a mravní pokrok.

Veliký biskup Monsignor Berteaud, říká: „Třeba mít zdravý smysl v oceňování věcí rozhodující důležitosti. Jednou z nich je snadnost, s níž se dáváme ovlivňovat.“

Jsme velmi nakloněni vidět ve využívání moderních vynálezů, nesporně velkolepých, poslední slovo civilisace. Zatím jsme však ještě daleko. Na čem záleží, jest dosáhnouti — a přetvořiti — hlubiny duše.

Nač jsou velkolepé vynálezy, když se jich užívá k závratnému pustošení? Nač řešiti složité problémy balistiky, má-li se jich použít k vrhání 10 tunových bomb s rychlostí 15 km za minutu? Nezaměňujme hmotnou civilisaci s mravní.

Je snad sobectví řidší? Je snad na ústupu? Je snad méně nepotismu u nadřízených, méně lakoty u boháčů, méně závisti u chudiny, méně ztřeštěného shonu po rozkoši u všech?

K čemu to, cestujeme-li lůžkovým vozem nebo povozem, stěhujeme-li se autem nebo starým dostavníkem, jestliže v hlubinách duše se smrtelným hříchem jsme mrtvolami?

Jistě je třeba všemi silami podporovati rozvoj hmotného pokroku, třeba však také dát na srozuměnou, že bez Krista všecek hmotný pokrok nejen pramálo prospívá, nýbrž často je k velké škodě. Bez Krista myšlenkový pochod je pomalý, velmi pomalý, je-li vůbec jaký. Co je nového ve filosofii — nového, co by stálo za studium — stran základních otázek života, co by jinak nebo uceleněji o nich pojednávalo než Aristoteles a Plato?

Civilisačním prvem je pouze ten, které činí srdce čistším, nebe bližším, ducha roztouženějším po výšinách a naše trvání méně nízkým.

Výročí mého křtu.

Svatý Vincenc Fererský dával každý rok ve výročí svého křtu sloužiti mši svatou ve Valencii, v kapli s křtitelnicí z černého mramoru, kde se stal dítkem Božím.

Byl jsem pokřtěn před mnoha lety a obdržel jsem od oné chvíle od Boha četná dobrodiní. Vím však, co znamená být pokřtěn? Svatý král Ludvík se dával nazývat Ludvík z Poissy a to na památku místa, kde byl „posvěcen“ na dítko Boží. Dával přednost tomuto titulu před titulem krále francouzského.

Pokřtili mne jako děčko. Nezůstal jsem vzhledem ke křtu jako děčko? Snažil jsem se uvědomiti si dosah svých šlechtických titulů, své křesťanské urozenosti?

Na křtu tak, jako Vincenc Fererský, z lidského děčka stal jsem se dítkem Božím: z dítěte bez nadpřirozeného života (kdybych byl před tím zemřel, nikdy bych nebyl spatřil Boha tváří v tvář) stal jsem se schopným nabýt milosti na zemi a slávy v nebi. Z dítko hněvu skrze své naštěpení na Ježíše Spasitele stal jsem se doplňující částí Toho, „v Němž se Otcí dobře zalíbilo“. V ten den Bůh ze mne udělal svůj chrám, svou živoucí kapli, Nejsv. Trojice si ve mně zbudovala své sídlo.

Má ještě něco cenu v porovnání s touto skutečností? Jak veliký je tedy den mého křtu! Byl to největší den mého života!

Mé minuty jsou spočítané!

Jakub d'Arnaux se léčí ve Val-de Grace na následky nevyléčitelné choroby, kterou si přivodil pádem aeroplánu, když mu bylo dvacet let. Zamýšlí dát si vyrýt do medaile, kterou nepřestane nosit, hluboká slova kardinála Merciéra:

„Mé minuty jsou sčítané. V nebi mé lásky již nepřibude, nepřibude ani mé slávy, ani oné, kterou bych mohl zjednat svému Ježíši a svému Bohu Ó, té ceny času!“

Je tomu tak. Smrt není tak hroznou a obáváníhodnou událostí, jak si mnozí myslí. Kdo tomu dobře rozumí, pro toho je naopak — poslední velikou radostí života, protože udělá trvalým, co je na zemi přece jenom dočasným; skvělým a jasným to, co je nyní zastřeným; oblažujícím to, co je nyní neviditelným a necítilným. Z nadpřirozeného hlediska je na smrti strašné to, že smrt znamená konec našeho růstu a přesekává život přesně na určitém stupni, který navždy zůstane nezměněn.

Jestliže jsem se posvěcoval na zemi odměřeně, skoupě, pak také má sláva v nebi bude přesně úměrná mé milosti na zemi. V nebi není zcela jinak: týž poměr jinak vyjádřený. Můj stupeň slávy bude přesně odpovídat stupni mé milosti. Na zemi každým mým dobrým skutkem roste moje milost. Nahoře již nebudu moci pracovat, nebudu se moci radovat, leda z práce vykonané.

Dám tedy svému pozemskému životu co nejvíce záslužnosti. Jak krásná je země, když mne může každým okamžikem učiniti světějším!

Odměřovaná svátost.

O mladém Arnoštu Psicharim kdosi řekl: „Je vždycky o centimetr větší, než je třeba“ — Chtěl tím říci, že Arnošt měl obtíže přizpůsobiti se určité výši a to proto, že neměl rád odměřování a bál se prostřednosti. Při tom nebyl nestálý jako děti, které rády zaměňují pro změnu samu. Naopak měl chuť — a ta ho pobádala po celý život — ustavičně stoupat výše. Napsal: „Cítím, že dám Bohu všechno, co po mně požádá“

Všecko. — To slovo poví mnoho Jak málo lidí miluje a slouží celým srdcem, celou duší, všemi silami!

Je to tak snadné pracovat pouze z polovice: s poloviční velkodušností, s poloviční ctností. A zatím bych měl napnouti a vydati ze sebe všechno.

„Jen když se dostanu do nebe! Jen když se tam dostanu aspoň ke dveřím, to mně stačí!“ Tak to leckdo říká. Je to však hanebný výrok: to je přece zmrzačený, ba protikatolický katolicismus! To je katolicismus, odporující přání Pána Ježíše: „Budte dokonalí, jako Otec váš nebeský! (Mat. 5, 48.)“

Z těch polovičatých křesťanů třeba míti strach! A ještě něco: musím se míti na pozoru, abych nebyl sám z těch **odměřených svatých**, obhájců nauky co nejmenší míry: „Ve službách Božích se vždycky dost udelá. Jeho sláva, jeho velká sláva, co je mně po tom? Jen když se spasím! Na ostatním mně přece nezáleží!“

Já však pozvednu svou vůli k dobrému na úroveň přání Božích vzhledem k mé duši. Chci býti tak svatým, jak by mne rád viděl Bůh svatým! A začnu hned dnes

Vy již nemáte v sobě života!

(Juaréz katolíkům 1906.)

A ještě čerstvější výrok profesora francouzské koleje: „Katolická víra mizí; povolna sice, ale stále. To je fakt. Katolicismus jako národní zjev je zdánlivým a jako římské pravověří je již jenom kostrou náboženství“.

Churaví-li víra mezi námi jenom tak, jako churaví římské pravověří, pak je s námi dobře. Chci se však obíratí touto výtka, pokud je v ní něco pravdy.

Co za svou osobu dělám pro vyvrácení takového obvinění? — „Lidé, žijící své náboženství, tvoří v národě mizivou menšinu“. Nejsm snad i já trochu odpovědný za tento úbytek, je-li tady?

Účastním se veřejných projevů náboženství, slavné Mše svaté, průvodů? Nebo mám vždy pohotově na výmluvu nějaký zápas nebo se vymlouvám, že to trvá dlouho atd.?

Když se účastním nějaké schůze, docházím do nějakého kroužku, nechovám se trpně, nezůstávám jako nehybné kolečko, jako neužitečný úd?

A pojďme dále: Ve svých pobožnostech své projevy křesťanství dělám z pouhého zvyku?

Vdechnu tomu všemu vnitřního ducha: dám život svému křesťanskému životu.

Jsem křesťan a mám svá práva.

Na těch právech musím zárlivě lpět.

Když po světové válce bylo navázáno na tradici výročního plesu Polytechniky, požadovali katoličtí posluchači, aby se na plese vytvořily dvě skupiny: katolíci, kteří vyloučí každý pochybný tanec a ostatní, kteří přijmou všechno. Ústředí považovalo za vhodné

nejen vyhovět rozumné žádosti, ale plně schválilo i názory katolíků a vyloučilo z programu každý nepočestný tanec.

Výteční hoši!

Je to nejen doklad bystrosti členů Ústředí, nýbrž i působivost činu otevřeně katolického, když pocházel od katolíků přesvědčených.

Budu tedy vždy zjednávatí úctu právům katolíka.

Abych toho dosáhl, budu svědomitě plnit povinnosti katolíka. Nebudu se tajit s tím, že se modlím, že se v pátek postím, že se postím, abych mohl k sv. přijímání atd. atd.

Všichni připustí, že smím požadovat úctu k právům katolíka, když uvidí, že nejdříve sám plním důsledně povinnosti.

SÍLA DUCHA.

Na památku vojína, který spí stoje, s puškou v ruce, v tomto jehlanu.

(Na jehlanu z bodel ve Verdunu.)

Stoje! Byli na nohou, připraveni vyraziti vpřed, když je překvapila bouře a když je pohřbila zvířená země.

Je-li třeba, zemru stoje. Není podstatným zvítězit, ale zůstat stát na nohou, bojovat až do konce. Jenom ta věc je odsouzena k smrti, za kterou nikdo neumírá. Bůh nevyžaduje můj osobní úspěch; možná, že má oběť jest jednou z podmínek pro konečný úspěch.

Musím se ovšem vyzbrojit, abych prorazil. Musím učiniti vše, abych zvítězil, abych zničil dílo zla, abych potřel nepřátele Církve, ale potom přenechat Bohu rozhodnutí o výsledku.

Co na tom, mám-li zmizet, aniž uvidím den vítězství? Má oběť bude mít větší cenu, protože bude méně zjištná, když za ni neobdržím lidskou odplatu.

Co se týče Boha, Ten svůj konečný triumf skládá ze všech našich postupných neúspěchů. Zdá se, že vidí svou větší slávu v tom, když bojujeme bez dosažení vítězství než v tom, když nám dává vítězství bez boje. Jedno jediné naše upřímné přičinění, i kdyby snad neovlivňovalo konečný úspěch, má před Bohem větší cenu, než chvilkový snadný triumf jeho Církve. Jen strpení!

Ostatně nejlepší způsob, jak odrazit nepřítele je stát pevně na svém místě. Nic nepůsobí na nepřítele tak, jako rozhodná odvaha. — Tady neprojdeš! — řekli italští vojáci nepříteli, postupujícímu na Trident. A nepřítel neprošel.

Když chtěli vyzvednout loď Ariadnu, která ztroskotala roku 1917, potápěč se najednou v nejistém osvětlení mořských hlubin ocitl před námořníkem. Stál vyzbrojený a v ruce držel zbraň. Potápěč strachem omdlel a stěží ho přivedli k sobě.

A přece stojící námořník byl již dávno mrtev.

Kěž mne vždycky najde nepřítel na nohou a živého!

Mezi tisícem lidí není jednoho, který by byl osobností.

Chci býti „svým“

Musím se snažiti, co jen mohu, abych myslel, cítil, chtěl a jednal samostatně. Mnozí napodobují, kopírují, znovuvyvolávají. Málokteří, opravdu málokteří objevují, vynalézají, tvoří.

Musím hledět rozvinout, nechat rozkvést, co nejlépe dovedu, svou osobnost. Ne z marnivosti, — bylo by to směšné, — ale abych uplatnil dary Boží, abych ze svého výtěžil co možná nejvíce, abych svým životem co nejvíce vynesl.

Chci ze sebe udělat někoho.

Dokud je člověk mlád, hledí se od ostatních odlišit výstřednostmi. Abychom se výrazněji lišili od ostatních, děláme zvláštnosti. Správná a dobrá původnost nezáleží v tom, že nikoho nenásledujeme; naopak, může někoho následovat. Co je na tom špatného, napodobujeme-li skvělý vzor, umělce, světce? Nesmím zaměňovat původnost prosté nepodobnosti od původnosti do hloubky.

Původnost nepodobnosti: nesmím nikoho napodobovat, tím méně skvělé vzory. To je pošetilost!

Původnost do hloubky: překonat ostatní a to tak, že víc než ostatní půjdu do hloubky, k podstatě věcí. To je věc velmi užitečná.

**Je trojí způsob chtění:
Chtít, aniž to co stojí,
Chtít za každou cenu,
Chtít, protože to něco stojí.**

**Poslední způsob chtění je vlastní velkým
povahám a velkým srdcím.**

(P. De Ravignan.)

Chtít, aniž to něco stojí. — To stěží znamená chtít, rozumíme-li tím slovem činiti to, co bychom dělat nechtěli. To znamená pouštět se po stáze, zrazovati sebe. Takové chtění nemá ceny. Proč se mnozí jinoši kloní ke zlému, když opustí prostředí, které je chránilo a bránilo? Vždyť kdysi chtěli jenom dobro. Ovšem, je to pravda! Chtěli, aniž je to něco stálo. Teď se však prostředí změnilo: teď to něco stojí; a tak se změnilo i smýšlení. To je úkaz velmi známý.

Chtít za každou cenu. — To je tvrdé. Tím huť! Jednomu z prvních letců, kteří měli proletět okruh hlavních měst, bylo řečeno za mlhavého a studeného jitra, aby upustil od letu z Berlína do Varšavy: „To bude tvrdý oříšek!“ Odpověděl: „A vy si myslíte, že jsem na to, abych pracoval jen s měkkým?“ A vzlétl.

Chtít, protože to stojí. — Jsou lidé, které obtíže dráždí, pobádají, vzmužují. Takových je ovšem málo. Chci patřit mezi ně. Mým pravidlem bude: vrhat se do boje — proti sobě a proti nepřátelům Božím — a to, ne přesto že jsou v tom obtíže, ale právě proto, že je v tom nebezpečí a obtíže. Ne z donquichotského ducha, ne z nerozvážnosti, ne z pošetilé opovážlivosti, ale ze zásady, z odvahy, když jsem si dobře rozvážil a pochopil cíl a vznešenost věci, o kterou běží.

Myslíte si, že dovedu mluvit?   Kolik je mně let?
Vždyť mám dvacet.

Málo, ale vytrvale.

Dává se za příklad Tamerlán a Harrison.

Harrison. — Na začátku minulého století byl proslulým tesařským učněm na anglickém venkově. Parlament vypsal odměnu 200.000 K tomu, kdo vynalezne vyrovnávací hodiny (které by současně ukazovaly skutečný čas a průměrný.) Harrison si řekl: „Musím cenu vyhrát!“ — A hned se dal do práce. Zahodil pilku, sekeru a hoblík, odešel do Londýna učít se hodinářem, pracoval čtyřicet let a vyhrál.

Tamerlán. — Mongolský vojevůdce. Utržil několik porážek. Uvažoval, má-li se boje vzdát nebo se znovu vzchopit. Najednou viděl, jak mravenec leze po jeho staně. Zvířátko několikrát z určité výše spadlo na zem, ale hned začalo vylézat znovu. Tamerlán se již nerozpakoval. Mravenec mu dal velice důkladný a jasný příklad.

Málo, ale vytrvale!

Abych dovedl chtít ve velkých příležitostech, není lepšího prostředku, než chtít v malých.

Zvolím si každý týden některou ctnost: zbožnost, lásku, čistotu, pracovitost. V této ctnosti si určím zvláštní stránku, na kterou chci dávat mimořádně pozor, na př. ranní modlitby, sv. přijímání, rozhovory s některými druhy atd.

Když se člověk dívá na zlo ne skrze historické doklady, ale skrze rysy, které každý má ve své duši, pak nezbytně musí přejít ke křesťanské mužnosti nebo podlehnout!

(P. Lacordaire.

Jako děcko a jako hoch jsem slyšel mnoho mluvit o pokušení, ale nevěděl jsem, co pokušení je. Ovšem, je pravda, že jsem věděl, jak asi vypadá pokušení k mlsnosti nebo lenosti, ale šlo o lehkou věc.

To, co zakouším dnes, to je ovšem daleko vážnější a hlubší, protože cítím, jak se ve mně rodí a vyvěrá celý proud zlých sil. Zardívám se při pouhém pomyslení.

Co si počít?

Doposud jsem mohl být jenom děckem, teď mám povinnost být mužem. Nerozhodnu-li se, že **odvážně budu bojovat**, budu ztracen. Je něco jiného slyšet o pokušeních jako o nějaké vzdálené, neskutečné věci, která se týká jiných a něco jiného je pociťovat, že jsem sám na dosah kousnutí pudů, že jsem doběhnout smečkou psů a donucen **postavit se proti nim** nebo zahynout.

Takové je mé nynější postavení. Celá moje **budoucnost** závisí od mého nynějšího odporu: moje budoucnost **na zemi**, moje budoucnost **v nebi**.

Jaká je moje taktika v pokušení? Bďte a modlete se, řekl Pán Ježíš. Modlím se? Mám se na pozoru?

**Jsou řídké příležitosti k velkým věcem,
k malým bez ustání.**

(P. Chaignon.)

Čekám-li na veliké věci, abych se posvětil, budu muset dlouho čekat. Nikdy nepříjdou. Však i kdyby přišly a nenalezly mne připraveného, budou pro mne tak, jako by nepřišly. Příležitost — nesporně — dělá zloděje; je však na zloději, aby si příležitost našel. Budu silným ve velkých příležitostech, naučím-li se být silným v malých.

To tím spíše, že být silným v malých je již znamením odvahy a hrdinství. Všichni jsou schopni přechodného vzepjetí. **Ustavičné vzepjetí**, které sahá od každého rána do večera a podrobuje se bez výjimky na celý život dlouhé řadě nepatrných obětí, odříkání, ostříhání myšlenek, velkodušné obětavosti, odvaze v práci, vroucnosti v modlitbě, přesnosti ve vstávání a v zachovávaní denního rozvrhu — všechny ty maličkosti nepatrnosti které však tolik stojí — všechno to vyžaduje a svědčí o **odvaze téměř hrdinské**.

A pak, ty maličkosti se nazývají jen v řeči malými. Ve skutečnosti jsou veliké. Veliké proto, že předpokládají velkou duši. Veliké proto, že není něčím malým, co se odpírá Bohu. Kdyby svatý Jan, když stál pod křížem, byl odepřel Pánu Ježíši pohár vody, považovali bychom to za nepatrnou neúslužnost? Co po mně Mistr žádá, bývá často jako pohár vody. Bude to maličkost, odepřeli mu to?

Když člověk průměrně nadaný soustředí všechny své schopnosti a všechny své prostředky pro jediný cíl, pracuje-li rozhodně a bez uhýbání, musí ho dosáhnout.

(Maršál Foch.)

Všichni nemohou být „pilíři.“ Mám-li však jenom průměrné schopnosti, nesmím proto pozbývat odvahy. Mohu něčeho dosáhnout? Ovšem, mohu dokázat něco velikého.

Jak?

Především si musím dobře vytknouti cíl. Obvyklým rčením maršála Foche bylo: „O co jde?“ — Musíme totiž mít jasno: musíme přesně vědět, co vlastně chceme.

Potom musíme použít, jak nejlépe můžeme, účinných prostředků, abychom dosáhli vytčeného cíle. Nerozptylovat se, ale soustředit se. Stáhnout se — smrštít se — abych se lépe mohl roztáhnout. Bez umdlení hledat, co opravdu vede k cíli a do toho vložit všechny své schopnosti, všechny své rezervy.

„Jak jsem vyhrál válku?“ táže se ještě maršál. Odpovídá: „Uchovával jsem všechny své síly, abych se cele mohl oddat své službě.“

Jasně vidět cíl. Rozumně užít prostředků.

Ještě třetí činitel: rozhodně chtít. Pevně stát, vydržet. Svět patří tomu, kdo se mu nedá. Vítězství patří tomu, kdo dovede vydržet o čtvrt hodiny déle, než jeho nepřítel.

To je tajemství každého vítězství.

**Nikdo neví, co by udělal Bůh z duše,
která by nechala působit Boha.**

(P. De Ravignan.)

Nikdy neodporovat — dobrovolně — ani v sebemenším nějakému Božímu vnuknutí, zřetelně pochopenému. Totiž, shodnému se stavovskými povinnostmi, s pevnými zásadami křesťanské dokonalosti, se směrnicemi našeho duchovního vůdce. Hle, v tom je nejen křesťanský život, v tom je dokonalost.

Mnozí, velmi roztržití, neslyší Boha. Z těch, kteří ho slyší, mnozí, značně slabí, ho nenásledují. A když ho následují, pak změkčile, občas a zdaleka.

Nesporně je nad naše síly být vždycky věrným, ale mám k tomu spět jako k ideálu, bez horečnatosti, bez netrpělivosti po nějakém poklesku, ale také bez oddechu. Proč bych měl snít jenom o odměřené svatosti? Ó, kdybych na cestě dokonalosti kráčel krokem, který udává Bůh! Mé kroky jsou krůčky batolete. A nicméně se Bůh přizpůsobuje a zpomaluje krok, jak jenom lze. Však stejně ani tak ho nenásleduji a zůstávám stát nehybně na cestě. Již dávno bych byl svatým, kdybych byl vždycky dbal jeho hlasu.

Od nynějška budu nebojácně věrným, pokud mi to má slabost dovolí, a z každého zlomku času vytěžím co možná nejvíce pro věčnost.

**Sotva se udělá jeden krok z prostřed-
nosti, člověk má vyhráno.**

(Arnošt Psichari.)

Jak přesvědčující výrok! Již nějaký čas jsem byl zapleten do nepojmenovatelné prostřednosti: znechucení životem, který je krásný; ochabnutí bdělosti v pochybných situacích; lenost ve vstávání;

neopatrnost v pohledech a četbě; nedbalost v modlitbě a ve sv. přijímání. Jistotně to ještě není pohroma, ale něco, co na pohromu připravuje.

Kromě všeho toho — pokušení, samo sebou těžší než všechno ostatní — pokušení vášně, dotěrné, pobláznějící: Ty budeš jenom průměrným! Cože? Ty bys chtěl být svatým? Prosím tě, nebuď přemrštěný!“

Nedovedl jsem setřást se sebe obtížný ranec, podoben stromu, příliš obtíženému sněhem, takže jeho ztopořené, napjaté větve nereagují na dotek.

Však, ejhle! Na duši mou dolehlo mohutné slovo, zapalující jako plamen. Všecko se roztápí, větve se napřimují a chvějí se ve vlahém vánku, který probudil háj. — Sotva se udělá jeden krok z prostřednosti, člověk má vyhráno.

Ten krok jsem chtěl udělat a také jsem jej udělal. Zmužile vpřed! Cítím v sobě nové síly: vrcholky mne znova lákají a jdu stezkami vnitřního života. Vpřed!

Rozkoš.

Satirický spisovatel poznamenal, že na konci masopustu provádějí Paříží vola. Dav jej doprovází. A kdyby se toho dne konalo shromáždění svatých a velikánů, zůstali by sami, protože dav by šel za volem. Toho dne nemá nikdo větší úspěch, než vůl. Moderní svět miluje vola a nemýlím-li se, míří a obrací se k němu.

Milý hochu, bratře sv. Jana, drahý jinochu! Pro svůj život máš právo přidružit se ke zpěvu serafínů. Je tebe hodno dát se s davem za volem?

Na tebe čeká jiná sláva!

Nedej Bůh, aby tam byl místo vola jiný bůzek! Daleko horší! Bylo by zbytečno ho jmenovat. Stačí, když připomenu podobenství o marnotratném synu.

Místo toho uvádím duchařný výrok hodné ženy: „Kdo se díval za živa na svině, bude se na ně dívat i po smrti.“

Ani vola, ani   Ať žije Bůh!

**Býváme uspokojeni, jestliže si odříkáme,
nikdy však když si vyhovujeme.**

(Mořic Blondel.)

Je v oběti jakás rados, strohá, nesporně však skutečná: totiž uspokojení ze splnění povinnosti, z lásky samovolně osvědčené. Je to odměna, kterou dává Bůh jako odplatu za učiněné úsilí.

Každá rozkoš tady na zemi zanechává prázdnotu a pocit popela. Člověk je příliš veliký, než aby mohl nalézt uspokojení ve stvořených věcech: touží po nekonečnu. Je to úžasná touha. Na zemi je hojnost nicotek na vybranou. Tyto nicotky můžeme hromadit do nekonečna, člověk však nikdy nebude uspokojen.

Někdy uspokojuje právě to „nemít nic.“ „Mít“ neuspokojí nikdy. Tak tomu chtěl Bůh, a kdyby nám již nyní země dala nebe, nemysleli bychom již na ono tam nahoře.

„Ještě,“ „víc,“ „dále,“ to všechno jsou příslovce, které velice dobře svědčí o velikosti člověka, současně však ukazují jeho ubchost. Žízniti a býti tvorem, to jsou výrazy souznačné. Žízniti a býti tvorem neukojitelným, v tom jsou muka člověka, v tom jest vznešenost člověka. Bytost má takovou cenu, jakou cenu mají její tužby

V Chantilly nad kopulí předsíně chrámu stojí anděl s otevřenými křídly v bledězeleném šatě. Kolem je nápis SPES. Naděje.

Každý život, který na své kopuli nemá podobnou postavu je ztracený.

Mladí jsou vždycky tam, kde dochází k boji.

Vždycky? — Ovšem, vyjma tichošlápký. Tichošlápek je synonymem pro zbabělce, podlého.

Jsem já velkodušný, odvážný? Říká se: „Ztratíš-li peníze, nic jsi neztratil; pozbyl jsi čest, mnoho jsi pozbyl; ztratil jsi odvalu, všechno je ztraceno.“

Mám navíc také ducha průbojnosti?

Odporovati, když je napadena má čest křesťana vnějšími nepřáteli; čistota nebo víra vnitřním nepřítelem — to je správné a to je také vše pro ty, po nichž nelze žádati více.

Napadnouti však nepřítele v jeho posici, vrhnouti se až do jeho postavení, nedopřát mu oddechu, to je věc, jestliže ne daleko těžší, pak jistě výnosnější. Všechny úspěšné programy jsou programy **positivní**. **Neustoupit** je negativní, **napadnout** nepřítele, hnát ho, tlouci ho a nutit ho, aby se vzdal, to je při rozvaze věc **positivní** a hodná statečného ducha a zdatné armády.

Tedy ducha průbojného, jinými slovy ducha obětavosti.

Podívám se, jak je to se mnou a mám-li velkodušnost **přemoci se** a postavit se tam, kde dochází k boji a nejen k pouhému odporu.

Pevný jako skála.

V uhelných dolech jsou vrstvy položené nad sebou a z nich jedny mocně odolávají, jiné se velmi drobí. Půda nedává všem tutéž přirozenost.

Je to výborný obraz lidské vůle a povah. Jsou dvojího rázu, s celou stupnicí přechodu do nejjemnějších odstínů, silné a chabé.

Do které skupiny patřím já? Mezi ty silné, nebo chabé?

Pravděpodobně jsem **asi uprostřed** mezi oběma, totiž, někdy silný, někdy chabý, příznačnou je má nestálost. Někdy **chci**, někdy **zas nechci**, nebo zapomínám **chtít**.

Dobře si stanovím body, na nichž rozhodně nesmím slevit : ranní a večerní modlitby, svaté přijímání každou neděli — a možno-li častěji; nikdy hrubé a ještě horší výrazy; nikdy slova hany proti vrchnosti; nikdy neodepřít úsluhu, kterou mohu prokázat. Stanovit si všechno přesně a jasně! A držet se toho, kdyby to nevím co stálo!

Samozřejmě, musím především **chtít**, když se jedná o vážný příkaz Boží, protože by to tehdy bylo těžké provinění a můj nadpřirozený život bych byl utracen a stal bych se mrtvolou.

Na tom není dosti: musím chtít, i když přikázání Boží zavazují pod lehkým hříchem. Jak mne svědomí upozorní, že jde o přikázání Boží, za nic na světě nedopustím, abych je dobrovolně přestoupil.

Musím si naopak přát, abych vystoupil ještě výše. Mnohdy nejde o přikázání Boží, ale o pouhou jeho výzvu. Jestliže tehdy poruším věrnost, vím velmi dobře, že se přesně vzato nedopouštím hříchu, je však také pravda, že jsem se neukázal velkodušným. Bůh má právo na všechno. Jestliže mne tedy svědomí jasně upozorní, že Bůh mne vyzývá, hned řeknu: „Bože můj, počítej se mnou!“ A budu jednat stůj co stůj.

Dobýt sebe sama násilím.

(Arnošt Psichari.)

Onen veliký voják a veliký křesťan — Arnošt Psichari — povolil ze slabosti po svém obrácení jednou nečistému pokušení.

Když se probral, zakusil palčivé zahanbení. Tak nicotnou je ubohá rozkoš, když ji člověk okusil! On však se nespokojoval tím, že své provinění oplakával. Pláč se týká minulosti. Rozhodující je **budoucnost**. Pokušení se může znovu dostavit a běží o to, abychom byli silní. Odtud jeho skvělé rozhodnutí: **Dobýt sama sebe násilím.**

Mám rád a přisvojil jsem si tento obrat: **dobýt sebe**. Dávám mu přednost před jiným: **přemoci se**. V onom „dobýti sebe“ je tón optimismu, vítězné radosti a toho je mi zapotřebí, abych se vrhl do boje.

Násilím. Známe se: bude třeba, abych se sebou nakládal tvrdě, hrubě, s holí. Psichari dodával: „Nic nás nepožene v duchovním životě tak, jako žít o hrsti rýže denně s trochou slané vody. Nic nepřipraví duši lépe na to, aby přijala svého Boha, než vyprázdňení se od jakékoliv smyslné rozkoše.

Budu dbát, abych měl určitou **strohost vedení** v loži, v jídlu, v malých pohodlnostech. Musím si přesně určit **kající skutky**, které chci ode dneška konat, abych sebe dobyl.

Bud' najdu cestu, nebo si ji proklestím.

Chtít prorazit! — V dějinách anglického admirálství se uvádí následující rozhovor. Admirál Dupont vysvětloval admirálu Farragutovi důvody, pro které se mu nepodařilo prorazit s loďstvem do přístavu Charleston. Když ho Farragut vyslechl, dodal: „Duponte ještě jedna příčina.“ — „Jaká?“ — „Vy jste nevěřil, že je to možné!“

Aby se nám něco podařilo, musíme věřit ve zdar. Je třeba chtít dosáhnout cíle, protože nic lépe nezajistí úspěch než vůle po zdaru. Nepravím naděje; pravím vůle po zdaru.

Ovšem ne vůle, která záleží v nervositě, horečné netrpělivosti a ukvapených počinech, nýbrž vůle, opírající se o moudrou úvahu, o jasné zření na cíl, o dokonalé přizpůsobení prostředků cíli. Taková vůle hledá ve skutečnosti opěrný bod pro vlastní úsilí, aby v době co nejkratší dosáhla vydatného úspěchu.

Tázal se někdo jistého amerického presidenta, jaký znak si vybere. Rozpomenuv se, že byl dřevařem, řekl: „Pár vyhrnutých rukávů.“

Tato příhoda připomíná jinou o Štěpánu Collonovi. Upadl do rukou nepřátel, kteří se ho tázali: „Kde je tvá statečnost, která byla zdolána?“ — „Tady,“ odpověděl a ukázal na srdce.

Velkodušné srdce a pár vyhrnutých rukávů a vítězství je jisté.

Nestačí vyčkávat, jako mnozí; ale v očekávání třeba bojovat a vytrvat.

Vzpomínám si na výsledek rozhodující bitvy. Napoleon vyhrává, zdá se, že Waterloo bude nejskvělejším vítězstvím. Angličané couvají. Generál Blücher nedorazí včas.

Než kdo dopřál Blücherovi dorazit? Houževnatost Wellingtonova.

Je velmi snadné spoléhat na jiné a nechat jim na starosti výhru. Zasahnutí jiných není možné, a nikdy nebude účinné, jestliže nevydám ze sebe všechno, co mohu.

Napoleonská legenda uchovala následující vzpomínku.

V jistém dramatě o obléhání Janova vstupuje rakouský parlamentář do vyhladovělého města. Říká Massenovi: „Vzdejte se; my víme, že jste v koncích se svými zásobami“

Massena odpovídá: „Mýlíte se! Nic nám neschází. Kdo má hlad?“ A obrátiv se na starého vojáka, praví: „Řekněte upřímně, máte hlad?“ — „Ne, generále,“ odpoví voják a vysílením se shroutí.

Až „vydržím“ tak daleko, jistě přijde pomoc.

Bitva je ztracená: je však ještě čas vyhrát druhou.

(Generál Desaix.)

Desaix je u Marenga. Pozoruje bitvu a vidí, že je všecko ztraceno. Neztrácí čas, nenaříká, že je ztracena. Jsou tři hodiny. Do večera je čas vyhrát druhou a situace bude zachráněna. A vítězství bylo jeho.

Padl jsem! Udělal jsem tolik předsevzetí: chtěl jsem být silným, odporovat za každou cenu. Zvítězil však nepřítel.

Co si počít? Hořekovat? Plakat? Nebo pozbyt naděje a myslet si, že to již nepůjde?

Ne! Musím uznat skutečnost: s lítostí, ale bez přílišného překvapení a bez malomyslnosti. A pak, hned vzíti do rukou hodinky — „Dobrá; prohrál jsem bitvu. Jsou však teprve tři hodiny. Ještě je čas vyhrát jinou. Vpřed!“

Nuže, hrdinové! Správný výraz pro bojovný život na zemi není jenom pochodování od vítězství k vítězství bez zakolísání, ale spíše pochod od splacení porážky k dalšímu splacení. Musím učinit vše, abych neupadl; padnu-li však, musím povstat bez otálení a vrhnouti se ku předu. Je vždy ještě čas pro toho, kdo se chce vzdát cele povinnosti.

Nikdy není víc než tři hodiny pro toho, kdo chce vyrovnat porážku.

Protože vy pláčete jako děti, třeba, abych já pracoval jako chlap.

Na začátku těžby v dolech u Beaujonc u Liege došlo k záplavě. Goffin, vedoucí horníků, dal hned vyzvánět, aby svolali stodvaadvacet horníků, kteří pracovali ve štolách. Však pouze dvaadvacet se jich zavčas dostalo do klece výtahu. Goffin se synem odepřeli vystoupit; dříve je třeba pomoci kamarádům. Tak bylo zachráněno čtyřiasedmdesát horníků. Scházelo ještě šestadvacet. Po dva dny se oněch šestadvacet pokoušelo prokopat tvrdou skálu a uniknouti záplavě, která hrozivě stoupala. Třetího dne se vzdali. Goffinův syn popadl tehdy krompáč a vzkřikl: „Protože vy pláčete jako děcka, třeba abych já pracoval jako chlap.“ — Pátého dne byli všichni zachráněni.

I ve společnosti hrozí záplava, že se všechno zatopí a zhortí. Kdo mohl dosáhnout výtahu, unikl nebezpečí. Jiní z velkodušnosti se rozhodli, že setrvají na ohroženém místě a pracují, jak jen mohou, na záchraně ohrožených. Některý den snad odvaha klesá . . . Voda stoupá a skály jsou tak tvrdé! Je však výsadou mladých nepochybovat, míti vždycky naděje nadbyt.

Nestrpím vedle sebe slova pochybovačná, projevy malomyslnosti. Kdyby oni znavení horníci bývali nechali všeho třetí den, bývali by ztraceni. Avšak na slovo mladého muže se vzmužili a prokopali se ven.

Pokorně, ale statečně dovedu napřímit kolem sebe uhýbající odvahu.

Odcházím; vítězný král mne již nezajímá.

Tak se vyjadřuje Duguesclin v Botrelově dramatě ke svým žoldněřům, když znovu dosadil na trůn španělského krále. Splnil svůj úkol a jde vstříc dalším příhodám, dalším bojům. Vojáci protestují, protože by rádi zůstali.

Jsem Duguesclin nebo jeden z jeho žoldněřů?

Miluji triumf; miluji méně bitvu? Nuže, Církev na zemi není Církví vítěznou, vždycky bude míti nepřátel, protože je Církví bojující.

Stále bude třeba bojovat. Odpočinek nutno odložit na pozdější dobu. Nenávisť mne znechucuje. Sektářství mně podlamuje odvalu. Přetvářka se mně hnusí. Nuže, právě uprostřed všeho toho je třeba vésti boj. Nezvítězím? Co na tom?

Zařídím vše tak, abych měl úspěch; ale již předem dovedu pro Boha přijmouti neúspěch a jakmile dosáhnu nějakého vítězství, hned se vydám na pomoc jiným ohroženým zájmům Božím. Někteří lidé jsou zvyklí honit se za úspěchy, já se však budu vrhat do nejprudší seče.

Takovým způsobem se mne jednou nepřítel zmocní. — Co na tom? Zmírají jenom ty podniky, pro které nikdo neumírá.

Před nemožným lze couvnouti bez hany; mohu si to však ověřit jenom tak, že se do toho dám.

Kolikráte se v lidském životě ocitá na rtech slůvko; **nemožné!**

Je to nemožné, na př. zůstat čistým. Ve tvém věku lidé užívají a ty dobře víš, co užívání — zábava znamená. Vidíš to: kolem tebe se nikdo neuchoval čistým.

Je to lidové sofisma, hrubé a podryvné.

Raději si vzpomenu na výrok vynikajícího kupce Jakuba Coeur: „Pro srdce velkodušné není nic nemožné.“

Je to nemožné — šepotá ještě jiný bázlivý hlas — je nemožné pokoušet se tak apoštolovat, nemám nic z toho, co se předpokládá ke zdaru. Nikdo na mne nic nedá.

Stačí, aby ses do toho dal a uvidíš, jak do toho.

Odvážit se — to je nejlepší prostředek k dosažení úspěchu. Použil všech lidských prostředků, pokud je mám po ruce — taktu, vlídnosti, obětavosti, sebezáporu. A pak, jelikož jde o dílo Boží, modlitby, oběti . . .

Je úžasný počet nemožných věcí, které se podaří rozhodným lidem. Já se chci zařadit mezi ty rozhodné.

NEZBYTNÉ CTNOSTI.

Být někým znamená především být jedním.

(Profesor Malapert.)

Moralista 17. století La Bruyère napsal: „Člověk nestálý není jeden, nýbrž lidí víc“.

Dávám dostatečně pozor a dbám na vyrovnanost nálad?

Všimni si některého druhu: dnes je veselý jako rybka, zítra je zachmuřený jako deštivé počasí. A to ještě ze široka užívám určení „dnes“ a „zítra“. Mnohdy totiž za krátkou chvíli upadá z krajnosti do krajnosti.

Jiný kolísá mezi úsilím, pracovitostí a leností.

Veliké živly přírody jsou však pomalé, ale stálé.

Ledovce potřebují k pohybu staletí, ale jsou ve stálém pohybu.

Dám tedy přednost vytrvalé odvaze před horečnou prací, při níž člověk sotva dechu popadá a propadá sklíčenosti a netečnosti.

Říká se, že je nestálost chyba mladých.

Ať je to pravda nebo ne, vynasnažím se vytrvat, vydržet.

Osvojím si — nemám-li již — ducha vytrvalosti.

Co nejméně budu praporkem ve větru. Nedám se koupit za úsměv, nepoddám se nezdaru, nepohodě, vrtochu, našeptávání nebo svodu některého druhu, vášnosti nějaké nabídky.

Být vždycky stejný v sobě, být jedním a týmž, to je první podmínka, mám-li být někým.

Rád bych občas viděl člověka, který věří tomu, co říká.

(Hume.)

Nechtěl bych, aby měl v sobě něco přemrštěného. Chtěl bych na něm to, co mluví o přesvědčení. Míním tím: nejdříve sám věří, aby se mu dalo věřit.

Věří: ne jako nějaký omezenec nebo neuvážující člověk který myslí docela hlavou prvního, kterého potká. V každém člověku je totiž určitý fond dobráckosti, o němž dobře vědí tvůrčové veřejného mínění a také jej nestoudně dovedou vyčerpávat žurnalisté a propaganda. I ti nejsamostatnější podléhají infiltraci a vlivům někdy značně hrubým. Často se právě silný duch ukáže velmi slabým.

Věří: ovšem jako osoba, která zvážila všechny důkazy, která se dobře podívala skutečnosti do tváře, která dobře zjistila odpůrce.

Když člověk mohl zhodnotit pevné základy některého článku, některé zásady, pak uvěří; postaví do služeb té pravdy všechny mohutnosti duše, protože mu ta pravda imponuje, protože objevil pravou její cenu.

Nesmím mítí nedokrevné city, nemají soudržnosti. Potřebuji soustavnou pevnost. Věřit v několik pravd, chcete-li; (konec konců pravdy, které třeba věřit — myslím věřit s naprostou jistotou — nejsou početné.) V těch několik však třeba věřit houževnatě; ne slepě, ale osvíceně, tak abych je dovedl obhájit před odpůrcem, abych odpůrce dovedl přesvědčit. Třeba v ně věřit se zápalem a svěžestí, aby pravda ve mně byla nejen přesvědčující, nýbrž i dobývající.

V mých úsudcích je krutý a násilnický absolutismus. Pochází z nedostatku zkušeností.

(Giosue Borsi.)

Kdopak to zvolal: „Obráťte se na mladé; ti vědí všechno?“

Zkušenost učí člověka ztlumovat poznámky, tvrzením ubírá rozhodnosti a učí nevěřit bez výhrad vlastnímu úsudku. Dokud je člověk mladý, má zkušenost před sebou a ne za sebou, a problémy řeší rázně a krátce, docela jinak než později.

Může to být i dobrá vlastnost; budu jí však užívat velmi šetrně a nebudu budit dojem ducha podrážděného, ducha omezeného, který tvrdě hájí své, jenom proto, že neviděl věc ze všech stránek. Život je složitý; jednoduchých problémů je pramálo.

Nebudu nerozhodným, protože jsem nepřesným. Vynasnažím se vidět. **co nejjasněji** a hluboko, právě proto však, že budu vidět velice jasně a velice hluboko, nebudu mítí nic výbojného, prudkého, protože by to bylo ovocem nerozvážnosti.

Písmo svaté praví: „Jsou starci, kteří jsou vlastně dětmi“. — Já se však vynasnažím osvojit si, aniž bych něco pozbyl ze svého zápalu, počátek zralosti, která dodává důvěry.

Být mladým znamená být poněkud pošetilým. Já však ani trochu nebudu pošetilým a budu se snažit zůstat mladým.

Přitažlivost a jasnost; odvážnost a zralost; smělost a rozvahu.

Mnozí si myslí, že uvážují správně, protože mají dobré srdce. Takoví dělají zlo velice dobře, protože jednají s jistotou a svědomitostí.

(De Bonald.)

Tento výrok velice dobře zdůrazňuje potřebu — ne tak horlivosti — jako spíše osvícené, inteligentní horlivosti.

Kolik jinochů promarní své nejlepší síly tak, že se vrhají do pošetilých kousků, aniž před tím prostudovali celou věc!

Zanícená srdce! Slyšeli, že se hledají lidé se srdcem na pravém místě, odpověděli: tady jsme!

Nač takový zápal? Než se vrhnu do boje, musím se podívat, není-li tam propast, ve které bych se roztříštil, nebo kolová ohrada, na kterou se napíchnu.

Osvícená horlivost. Než začnu řešit nějaký problém, tak jej prostuduji. Není důstojné, jít za nějakým myšlenkovým proudem nebo agitátory jenom proto, že mají krásné fráse, nebo vábné a mnohoslibující tváře. Třeba se dobře podívat. Mnohé otázky jsou velmi choulostivé. Čím prudší je proud, který se vyleje z řečiště, tím horší bývá pohroma. V takových případech na to doplácují lidé, kteří pracovali nadarmo. Není teď čas, abychom si dovolili bojovat proti větrným mlýnům.

Budu hledat pevnou půdu a nedám se na cestu, dokud si nebudu jist. Je to mnohem lepší, než vyrazit plnou rychlostí některým směrem, kde nás na konec čeká jenom přelud.

**Jakmile se někdo začne ohlížet zpět, oči-
vidně stárne.**

(Americký kardinál.)

Kardinál Gibbons, věkem starý, smýšlením a srdcem však stále mladý, dodával: „Nikdy se neohlížím zpátky. Žena Lotova se ohlédla zpět a zahynula. Ohlížet se nazpět znamená zničit se, bývá to začátkem konce.“

„Když člověk dosáhne půli života, má se obklopit lidmi, kteří mají před sebou větší část života. Do čtyřicítky hledejte společnost lidí starších, po čtyřicítce pečlivě udržujte styk s mladšími. To je výtečné pravidlo. Až do své poslední choroby jsem chodil na procházku mezi 5. a 6. hodinou. Koho jsem brával za společníka? „Mladé.“ Vyprávěli mně o svých nadějích, ctižádostech, plánech.

Víte, co jsem říkal? — Můj milý mládenče! Čekáš na veliké věci. Doufej ve veliké věci zítřka! Doufej, že se dočkáš velkých věcí na svých spolubratřích i na sobě! Máš před sebou veliké možnosti, větší než v minulosti. Okolností, až se dostaví, dovedou však využítí ti, kteří mají smysl pro situaci a odvahu.“

Čeho je třeba, abych dovedl využítí situace, až se okolnosti dostaví?

Odvahy a smyslu pro situaci. Mám je? Čas letí: je na čase, abych je měl.

Být vděčný.

Bohu. Nesmím zapomínat, že poděkování je druhý účel modlitby. Modlitba, nábožné pozdvižení mysli k Bohu, je na to, abychom se Mu klaněli, Jemu děkovali. Kolik lidí děkuje Bohu? A já, který dovedu tak horlivě prosit, nezapomínám snad velmi

často poděkovat? A jestli děkuji, nedělám to nahonem nebo mimochodem, zavalen již další žádostí a tak zapomínám na udělené dobrodiní?

Roku 1784, v jedné z nejkrutějších zim, dal Ludvík XVI. zapálit velké ohně v kasárnách, klášterech a nemocnicích, aby se chudáci mohli ohřát. Ve Versailles sám rozdával almužnu a procházel všude, aby se přesvědčil, zda se nařízení provádí. Na sklonku zimy na poděkování mu chudina postavila pomník ze sněhu.

Své vděčnosti dám více stálosti a vytrvalosti.

Mám umět poděkovat i bližnímu, který mně prokázal něco dobrého; aspoň tolik, nemám-li takovou ctnost jako svatí, kteří děkovali těm, kdož jim ublížili.

Jak málo je těch, kteří poděkují svým bratřím!

Vděčnost je ctnost odstředivá. Předpokládá, že aspoň na chvíli přestanu myslet na sebe, abych myslel na bližního, na jeho starost, na jeho dobrotu. Člověk je duchovně tak omezený, že obdarování je mu důvodem k tomu, aby dobrodince nenáviděl.

Kruté je poblouzení lidského srdce!

Naučím se děkovat!

Umět se rozhorlit.

Připomenu si výjev z Evangelia: P. Ježíš vyhání kupce z chrámu.

Jedním z nejsmutnějších zjevů dob, které předcházely naší dobu byl zjev, že „dobří lidé“ přihlíželi — jakoby se jich to netýkalo — ke všem atentátům vlád a jednotlivců na Boha. Člověk by řekl, že se jich to netýkalo, že je to neranilo. Aspoň to neranilo zřítelnicí jejich oka. Zdálo se, že charaktery nebyly dost silné, aby se dovedly rozhorlit; reptalo se. To je však věc neužitečná, pasivní, skličující. Bylo třeba něčeho jiného; místo nařikání a vzdychání bylo třeba se rozhorlit a to mohutně a účinně.

Dnes jsme pochopili. „Hněvejte se a nehřešte!“ praví Písmo. Písmo svaté mluví o onom svatém hněvu, který se bouří a budí k odvaze, rozhorlené opovážlivým a pokryteckým napadáním.

Rozhorlení — napsal kdosi — je jedním z nejkrásnějších hnutí lidské duše, jedním z nejušlechtilejších výkřiků, který může otrást padlou zemí.

Chci si uchovat v srdci vždycky dost vznešenosti, v duši vždycky dost ideálu a dosti vůle, abych ukázal, když bude zapotřebí, že jistá představení mne urážejí, že jisté projevy nenávisť mne pobuřují, že jisté urážky Boha nebo některé ctnosti nesnesu.

Nechci, aby ve mně bylo něco ze zakyslého, žlučnatého a vždy nespokojeného člověka! Naopak, vždycky nádech úsměvu a jasné lásky. Když se však jedná o zásady budu neúprosným.

Milovat znamená chtít milovat.

Snažím se dobře modlit, necítím však nic.

Nic necítit neznamená, že modlitba není dobrá. Jestliže před Pánem Bohem se všemožně snažím být pozorným, abych odehnal roztržitost, abych zůstal usebraným, abych pamatoval na to, co dělám; jestliže podle svých schopností živím vroucí city a velkodušná rozhodnutí, pak mé modlitbě již nic neschází.

Sužuje mne roztržitost: moje obrazotvornost řadí. Budu si počínati jako nějaký pastýř: když vidí, že se ovce rozbíhají sem a tam, pošle psa, aby je sehnal dohromady. Hned potom zas jiné se budou hledět rozběhnout: hvízdne znova a psi se rozběhnou.

Kdybych pro svou modlitbu nedělal nic jiného, byla by výtečná a snad lepší než včera, kdy mně vše připadalo snadné. Tento poslední případ je dobrý, protože mi tehdy Bůh bez hlučení slov zjevuje, co bych se o něm a jeho věcech snad nikdy nedověděl. V suchoparu, v zatemnění, zůstanu-li pevný a vytrvalý, zjevují se já Bohu a ukazují mu, čeho jsem já schopen.

Je láska afektivní a efektivní: jedna se projevuje slovy a vzněty, druhá se projevuje činy. Obě jsou dobré, autentickou je však pouze druhá. Milovat neznamená cítit, ale chtít. Nemiluje totiž cit nebo říkání, že miluji; miluje, kdo chce milovat.

Jemnocit.

Musím mít delikátního ducha.

Znamená to mít v ošklivosti především vše, co je hrubé a nízké — hřích — a z hříchů ten, který je nejhrubší a nejvíc ponižující, zahanbující, paměť, obrazotvornost, srdce a smysly poskvřňující.

Znamená to dále nenávidět nejen to, co je hrubé a nízké, nýbrž i slova, jednání způsoby a postoj z ulice, a to i když jsme sami, i když jsme venku; u pracovního stolku nebo ve společnosti.

To všecko je ovšem stránka pouze negativní.

Třeba mít delikátní duši:

Znamená to milovat vše, co je vznešené a krásné, veliké a šlechtné.

Znamená to daleko víc: vložiti do lásky k velikým věcem, ke krásným věcem onen zvláštní odstín přednostního práva pro dobré a vznešené, čím víc je jemnější a svěžejší.

— Když se jedná o obětování, učí rozlišovat bídu lidem méně nápadnou nebo více dojímací a samovolně se dát k jejímu zmírnění a to s nejjemnější šetrností.

— Umí vycítit, že jedno slovo může zarmoutit když jde o lásku, a proto je opomine; že jiné slovo naopak může potěšit, a proto je poví.

Jemnost k Pánu Bohu

Jemnost k bližnímu

Jemnost k sobě

Je třeba měsíců, aby žně dozrála; stačí jedna zápalka, aby veškerá žeň shořela.

(Charles Peguy.)

Neopatrnost jediné chvíle může něco dočista zničit.

To je strašná moc leckterého svobodného činu. Takový čin se snad zdá nepatrným a dostačí naopak, aby z člověka udělal světce nebo zločince. Proti lidské svobodě nikdo nemůže nic dělat, ani člověk, a dočasně ani Bůh. Bůh dopouští, aby mu zlomyslná vůle odporovala po čas pozemského života.

Z druhé strany: vezmi duši, která po léta žila v hříších. Z jejího nitra se vydere úkon lítosti a to stačí; je zase vzhůru, vše je zase v pořádku.

To je strašná moc jistých činů, které za určitých okolností stačí zničit celou minulost nebo zahájit novou budoucnost.

Úkon sám sebou se zdá bezvýznamný; v důsledcích je však strašný. Hodím-li do větru nazdařbůh neuhašenou zápalku, Bůh ví, co bude následkem mé nedbalosti zničeno.

Jako kluk jsem se bavil tím, že jsem na nit navlékal kaštany. Stačilo z nepozornosti upustit jeden konec a všechno se rozsypalo.

Dám pozor, abych se nedal překvapit v duchovním životě. Budu prozíravě přihlížet k možným následkům svých činů. Ovládat se zrovna tak jako ovládat — je vlastně být prozíravým.

V díle Božím bojím se víc lidských prostředků, než ďábla.

(Svatý Vincenc z Pauly.)

Abychom si dobře rozuměli.

Nejedná se o to, abychom pohrdali osobními vlohami, lidskými vlastnostmi, protože jsou to dary Boží, jako všechny nadpřirozené prostředky. Pomož si a Bůh ti pomůže. Klamal by se, kdo by čekal všechno od Boha a sám by nic nedělal.

Dejme vše, co můžeme dát, ale dobře si buďme vědomi toho, že pravou cenu naší práci dává pouze naše nadpřirozené úsilí. Často nasadíme všechny své síly. Protože jsme je nasadili způsobem dočista přirozeným — to totiž předpokládám — domníváme se, že musíme dosáhnout výsledků napřirozených. To je nesprávné počítání.

Vtipně podotkl kterýsi Angličan: „Čeho není schopna sebeláska, když je v plné síle?“ — Snad mnoha věcí, ale jenom jako lidský vklad; málokterou věc jako vklad božský.

Pouze nadpřirozené plodí nadpřirozené.

Nuže, kolik z nás má cenu, určenou pouze přirozenými schopnostmi?

Poslední slovo dáme výroku sv. Ignáce: „Především, dělat každou věc, jako by její úspěch závisel jenom ode mne; potom však uznat, že úspěch závisel jedině od Pána Boha.

Následuje řádný život; ale způsobem tak sladkým a božským, že v jeho životě není nic obdivuhodnějšího.

(Svatá Františka Chantal o sv. Františku Sales.)

My chceme vždycky dělat něco jiného, zatím co by stačilo dělat jinak.

Způsob, jakým dáváme (ať Bohu nebo i lidem) platí víc, než to, co dáváme.

Má můj život tuto nebeskou a božskou pečeť, která určovala cenu života sv. Františka? Ovládám jemně a svrchovaně umění mimořádně dělat věci řádné? Mímořádně, totiž v duchu povinnosti, protože Bůh právě v tuto chvíli tuto práci po mně požaduje. Počínám-li si tak, plním přesně to, co po mně žádá Bůh, který mně dal život a chce, abych mu ustavičně obětoval celou svou bytost; plním bezvadně úkol stvoření a nemohl bych lépe cslavit

Boha. Na mém místě by si nějaký světec nebo Pán Ježíš nepočínal jinak. Bože můj, co ty chceš, protože ty chceš, jak ty chceš, kdy ty chceš.

Toto dokonalé odevzdání do vůle Boží je dokonalým následováním Pána Ježíše, o němž je napsáno: „Ježíš nikdy nežil podle své chuti“: — je to ustavičná modlitba, stav modlitby; — a je to, nic víc a nic méně, svatost, přístupná mně, všem.

Nejde o to, abychom konali mimořádné věci, ale abychom dobře konali prostě práce našeho života. Máme je usměrňovat způsobem víc nebo méně formálním, více nebo méně bezprostředním, víc nebo méně výrazným, ale účinným, k Bohu,

Největším bratrstvem na světě je bratrstvo nespokojenců.

(P. Binet.)

Nechci do něho vstoupit.

Ne proto, že by člověk musel všecko shledat správným a vycházet z prostomyslného optimismu a soudit, že veškerá naše práce je na kočku.

Proč však všecko vidět černě?

Je to vášeň mnohých, velmi mnohých.

Ujde to snad Napoleonovým veteránům.

Jejich odvaha omlouvá jejich neporozumění. Oni však nepovažovali svou nespokojenost za formu činnosti, reptali, ale šli vpřed. Dnes však ubrblaní velmi často nedělají nic.

Člověk práce miluje svou dobu. Nepřikrývá si její stinné stránky, dovede však odhaliti též její krásy. To je dostatečnou pobídkou, aby se přičinil zatím co polyká slzy potlačit příčiny, odstranit zlořády a zahladit skvrny.

Naříkání není k ničemu, nepoškodí, ale podlomí osobní odvahu a odvahu těch, kteří poslouchají.

Následujme raději vojína, který byl zasažen granátem. Okamžitě přiložil šátek k ústům. — „Jsi raněn do úst?“ — „Ne. To proto, abych nekřičel. Kamarádi by dostali strach.“

„Bručouni“ dobří a odvážní patří minulosti. Dnes je potřeba vojínů podobného ražení.

**Pane, smutek je vzpomínkou na mne;
radost je vzpomínkou na tebe.**

(Arnošt Hello.)

„Myslím, že mohu říci: Mám povahu fysicky veselou a to svatě a velice veselou, protože to veselí se napájí přímo nebo nepřímo z milosti Boží. Kde čerpám z tohoto pramene veselí? Ve sv. přijímání a stykem s přírodou. Tím se dá vysvětlit, proč tolik dám na sv. přijímání. Tak si lze vysvětlit mou vášeň pro lov.“

Tato slova si do svého zápisníku napsal mladý důstojník — letec Bedřich Vallauri (1915—1942.)

Kdykoli se přistihnu, že jsem smutný, — jestliže se dobře zpytuji, — shledám, že to je proto, že jsem se zamyslel nad sebou, že jsem se obíral sebou.

Kdykoliv jsem se radoval, bylo to proto, že jsem se zřetele pustil sebe. Nechám stranou své malicherné zájmy, své ctižádosti, svou titěrnou politiku. A také se nebudu vztekat na svět, že jsem utržil nějakou ostudu, nebo proto, že mně bylo ublíženo nekonečným způsobem na cti. Nechám stranou i své hříchy. Ledy mne zaměstnávají a zneklidňují přespříliš.

Jestliže se obírám stále bídou, mohu být jiný než smutný? Bože můj, hříchů svých lituji a nenávidím je, oplakávám je; nechci je však vidět! Rač je pohřbít ve svém milosrdenství! Všecko, co je mě, je mně lhostejné. Ne to „já“, co si zaslouží mé pozornosti, ale to „já“, co mne zbytečně zaměstnává. To je prostý návod pro štěstí.

Radost je vzpomínkou na Boha. P. Ravignan říkával na svém loži: „Pane, vede se mně špatně; Ty se však máš dobře a já jsem proto šťastný.“

Být šťastným proto, že Otci je dobře. Není to nejryzejší odevzdanost syna Otci?

Aby ti sloužil vesele ve tvé církvi.

(Slova křestního obřadu.)

Toto přání mně přednesl ve své modlitbě k Bohu kněz, když mně otevřel brány života.

Mám právo, mám povinnost být veselý.

Právo. — Poslouchám-li ty, kteří chtějí života jen užívat, kteří chtějí život jen promarnit, slyším: „Život je škaredý sen, bolestný přelud, nicota v porovnání s ním byla by dobrodiním.“ — „Kdybyste uměli číst v mé duši, poděsili byste se . . . Na celém světě není duše tak nešťastné jako má. Lidé si myslí, že jsem šťastný. Nejsem jím ani den, nejsem jím ani hodinu.“ (Anatole France.)

Jako pokřtěný mám k dispozici všechny poklady nebe, všechno štěstí země. I když předpokládám, že poslední mně scházejí, ztrácím tím přece velmi málo, vždyť hlavní mně zůstává. — „Překypuji radostí uprostřed soužení,“ napsal svatý Pavel v žaláři. A anglický konvertita Chesterton poznamenává: „Radost je obrovským tajemstvím křesťanství.“

Povinnost. — Dělán Pánu Ježíši špatnou čest, jestliže pod jeho zákonem žijí jako trudnomyslný sluha. Pán praví: „Jho mé je sladké.“ Při křtu bylo proneseno všeobecné blahopřání: „Aby ti sloužil vesele ve tvé Církvi.“

My křesťané a jedině my máme na radost monopol. Ostatní se mohou bavit; sázím se však, že nejsou veselí. Radost přece plyne z čistého svědomí a jasnost je podmíněna věrností.

Nuže, sem dobroto vyzařující a radostná, vervná a přitažlivá! Vnější jasný vzhled ať je odleskem vnitřního pokoje!

**Církev již na zemi všechny dny nazývá svá-
tečními, protože předpokládá, že člověk již má
v držbě život věčný.**

(Arnošt Hello.)

Vnitřní a podstatnou příčinou radosti je milost. Jestliže je má duše ve stavu milosti, jak by mohla být smutná? Ona má již na zemi to, co v podstatě tvoří radost nebeskou, totiž Boha. Bůh se jí dává přítomností lásky, jejímž dokonalým rozvinutím bude sláva nebeská.

Nuže, ve stavu milosti je již v nebi; ještě lépe řečeno: je již nebem. Ne nebem, které ji čeká, ale skutečným a pravým nebem. Kterási svatá duše říkala: „Nalezla jsem nebe na zemi, protože Bůh dělá nebe nebem a Bůh je v mé duši“.

S takovou jistotou — samozřejmě ne pouze na povrchu ducha — ale hluboce zakořeněnou v nás, mohli bychom nežít bez dokonalé radosti?

Jsem-li přístupný velkým nebo malým zármutkům života, pak je to proto, že jsem dostatečně neuvážil hlubinnou nemožnost pravého křesťana být smutným.

Mnozí nemají jiné styky s Bohem než ten, že po něm žádají útěchu. Já takovým nebudu. Nebudu považovat Pána Boha za nějakého „lékárníka“, byť i vyššího řádu. Naopak si nechám záležet na tom, abych byl utěšitelem, abych se veselil v Bohu a úsměvem své duše mu ukazoval, že je mou radostí to, že jsem jeho dítkem a že jsem již v jeho nebi.

Sloužit Bohu, je víc, než sloužit si Bohem. Dělat radost Bohu, je víc, než čekat radost od Něho.

To je nejskvělejší způsob plnění první naší povinnosti k Bohu, totiž klanění.

O B S A H :

Předmluva	3
Předběžné pokyny	4
I.	
Urozenost křesťana.	
Stav milosti	9
„Vyjdi z něho, duchu nečistý“	10
Nositel Boha	10
Jak těžko je mi tě nésti	11
Usebranost	12
Navykej si modlit se	13
Poušť	14
Přeměna	15
Posvátná úvaha	16
Křestní bělost	17
Čistota	18
Četba	19
Četba	20
Biograf	20
Dívadlo	21
Tanec	22
Přirozené kladné prostředky	23
Negativní lidské prostředky	24
Prostředky nadpřirozené	25
Křesťanský život a vyšinutí	26
Jidášský polibek	27
Vzpomínka trestem	28
Návyk trestem	28
Těžký hřích	29
„Drze křesťanským“	30
„Ty, kdo jsi?“	31
Mravní pokrok	32
Výročí mého křtu	32
Cena života	33
Odměřená svatost	34
Žít z víry	35
Jako katolík mám svá práva	35

II. Síla ducha.

Na nohou	38
Být osobností	39
Chtít a chtít	40
Málo, ale vytrvale	41
Jak v pokušení	41
Malé povinnosti	42
Vytknout si jediný cíl	43
Věrnost milosti	44
Prostřednost	44
Rozkoš	45
Oběť	46
Duch útočný	46
Pevný jako skála	47
Dobýt sebe sama	48
Chtít prorazit	49
Houževnatost	49
Splatit porážku	50
Malomyslnost	51
Obtížné podniky	51
Nemožné	52

III. Nezbytné ctnosti.

Vyrovnanost nálad	55
Přesvědčení	55
Zkušenost	56
Přímočarost	57
Znamení mládí	58
Umění být vděčný	58
Umět se rozhorlit	59
Láska efektivní	60
Jemnocit	61
Prozíravost	62
Lidské prostředky	62
Mimořádné činy	63
Bratrstvo nespokojenců	64
Smutek a radost	65
Povinnost být veselým	66
Milost a radost	67

Imprimi potest:

P. Ant. Dvořák, Sales.
censor ex offio.

Nihil obstat. Censor ex offio:
Dr. Fr. Tomášek.

Nr. 13249

✠

Imprimatur

Olomucii, die 21. VI. 1946

Dr. Udalricus Karlík,
Vicarius generalis.